

STAV OLAV

Gunnar Wicklund-Hansen, s. 3

Den unge Thomas Merton - trappist
med et budskap

Gunnel Vallquist om Tordis Ørjasæters Undset-bok, s.10

Innpå livet av Sigrid Undset

Pavens fastebrev 1994, s. 14

Familien i kjærlighetens tjeneste -
kjærligheten i familiens tjeneste

Baby Johannessen, s. 16

Vitkig bok om prestesølibatet

Nina Valsø, s. 18

Gud er et verb

Blikk på tiden, s. 24

Fra jul til Lillehammer

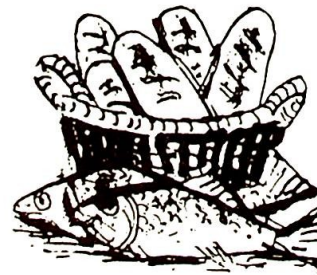
ST. OLAV

Fra fastetidens liturgi:

I sannhet, det er verdig og rett, vår skyldighet og vår frelse,
at vi alltid og alle vegne takker deg,
Herre, Hellige Fader, allmektige, evige Gud.
Du vil at vi skal takke deg ved selvfornektelse,
så vi kan temme vårt overmote
og etterligne din egen milde godhet
ved å mette dem som sulter.
Derfor lovpriser vi deg med englenes skarer
idet vi alle dager istemmer:

Hellig, hellig er Herren, Hærskarenes Gud.
Himlene og jorden er fulle av din herlighet.
Hosanna i det høye!
Velsignet være han som kommer i Herrens navn.
Hosanna i det høye!

(Prefasjon for fastetiden III)

Gunnar Wicklund-Hansen:

Den unge Thomas Merton -

trappist med et budskap 3

Thomas Merton (1915 - 1968) er uten tvil en av de mest produktive "katolske åndelige forfattere" i vår tid, og stort sett alle hans bøker synes å være i salg fremdeles, i stadig nye opptrykk. Det vitner om at han lever i folks bevissthet, ikke minst fordi hans liv og personlige utvikling er så veldokumentert av ham selv og hans tallrike biografer. Det går an å leve seg gjennom hans liv, nesten fra dag til dag, og få del i alle hans refleksjoner, skuffelser og gleder.

Jeg tror det er selve hemmeligheten ved den tiltrekning han utøver på menneskesinnene. Du kan her gå inn i et velutrustet, uhyre sammensatt medmenneskes liv og følge det i detalj nærmest fra vuggen til graven.

Merton er umåtelig energisk og utadvendt, men samtidig hele tiden på vei innover i sitt eget sinn. Du kan være deltaker i en mer eller mindre målrettet ferd mot et stadig mer inderlig Gudsforhold, og få del i skuffelser og gleder også på dette området. Som forfatter kan han ofte være tilsynelatende springende og intuitiv, men også dette gir ham et preg av ekte, umiddelbar menneskelighet.

Merton ble født i Frankrike i 1915. Både moren og faren var kunstmalere med begrenset suksess, hun amerikaner, han fra New Zealand. Thomas Merton selv kom i offentlighetens lys gjennom sin første selvbiografi i 1948, en tykk bok som han hadde gitt tittelen "The Seven Storey Mountain" (Skjærsgjeldet). Det er et bilde som er hentet fra Dantes "Guddommelige komedie", og henspiller på "renselens fjell". Det ble årets bestseller på det amerikanske bokmarkedet. Den innbundne førsteutgaven gikk i hele 600 000 eksemplarer, og mange nye opplag har fulgt opp gjennom årene. I Europa utkom den

til dels i en noe forkortet engelsk utgave ("Elected Silence", en dansk utgave tar utgangspunkt i den). Hva var egentlig skjedd som kan forklare dette fenomenet?

En omvendelses- og oppdagelseshistorie

Forfatteren er blitt munk i trappistordenen, den strengeste, mest asketiske grenen av cistercienserordenen. Han forteller i "The Seven Storey Mountain" meget detaljert om den utviklingen som førte ham dit. Det er egentlig historien om den fortapte sønn på en ny måte, en meget populær type beretninger som slo igjennom allerede i oldtiden med Augustins bekjennelser. Her noen korte riss av denne historien.

Mertons mor dør da han bare er 6 år, og hans far da han var 15. Begge disse tragediene gikk selvsagt hårdt inn på et følsomt barn, som i en omflakkende tilværelse aldri fikk noe egentlig hjem. Tom ble etter farens død hentet fra Frankrike til England og gikk på videregående skole der, mens han ble tatt vare på

av en stefar, som var en venn av hans far. Han begynner på universitetet i Cambridge, og der skeier han vedvarende ut med drikking og jenter. I selvbiografien blir Cambridge vel noe ufortjent karakterisert som et slags Sodoma og Gomorra. Stefaren får nok av dette og sender ham til New York, hvor Tom får klare seg som han best kan, uten noen støtte. Han studerer ved Columbia University fra 1935 og lever et oppslitende bohemliv ved siden av: med brennevin, sigaretter og kvinner. Det var før narkotikatiden, ellers ville han sikkert ha prøvd det også.

Alt dette byr ham egentlig imot, og gir ham en trang til indre fordyppelse og omvendelse. Han følger et kurs i thomistisk katolsk filosofi ved universitetet, og i 1938 blir han opptatt i Den katolske kirke. Han skildrer hvor sulten han var på konvertittundervisningen som han fikk to ganger i uken. Og etter konversjonen føler han at "Gud, sentrum som er overalt, og som er uten avgrensning, er i ferd med å finne meg. Han har kalt meg fra sitt eget umåtelige dyp."

Konvertittens liv som katolsk legmann går som en kan vente det, en blanding av iherdig fromhet, med hyppige hverdagsmesser, og små tilbakefall til den tidligere bohemtilværelsen. Et ferieopphold i Havana på Cuba gir ham et inntrykk av et overdådig rikt katolsk liv. Det var før Castros tid! Gradvis seirer den fromme delen av ham, og han får jobb som engelsklærer på et fransiskansk college. Men når han henvender seg til fransiskanerne for om mulig å få tre inn i ordenen, får

Pavelig advarsel

I et brev til de italienske biskoper advarer pave Johannes Paul II mot "en forbitret nasjonalisme" som særlig synes å røre seg i Øst-Europa og på Balkan. Han oppfordrer til mobilisering av alle gode krefter slik at Europa kan bevare enheten og samtidig bidra til å bygge en fremtid med rettferd, solidaritet og fred for alle nasjoner. "Einiske og kulturelle murer og fordom-

mer" må fjernes, og kløften mellom nord og syd, øst og vest må overvinnes.

Paven bemerker også at det er krefter innen Europa som vil redusere Europa-tanken til en utelukkende økonomisk og "sekulær" størrelse, men det står klart i strid med intensjonene til folk som Robert Schumann, Konrad Adenauer og Alcide De Gasperi som la grunnvullen for den moderne Europa-tanken. RM

Paven om Italia

I brevet til de italienske biskoper kommer paven også inn på krisen i Italia og advarer, med klar adresse til Liga Nord, mot separatistiske bestrebelser. Han understreker betydningen av enhet i landet og plederer for "et felles katolsk nærvær i politikken". Han viser til at subsidiaritetsprinsippet - som tilsier at en avgjørelse ikke bør tas av en høyere instans dersom det holder med en lavere - er det prinsipp som sikrer både familien, lokalsamfunnet, regionen,

4

han et bryskt avslag. De likte ikke fortiden hans. Og han ble ganske nedtrykt over det.

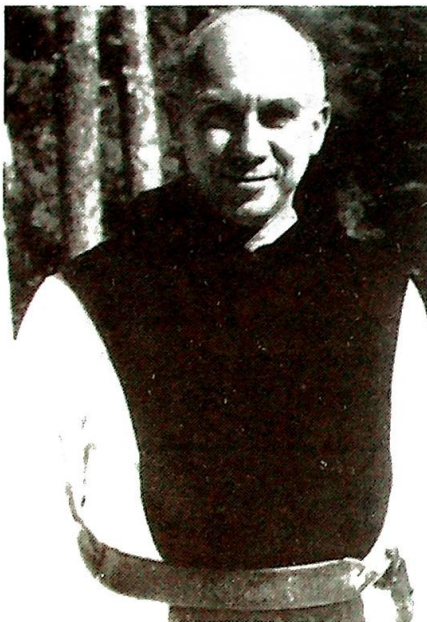
I påsken 1941 oppsøkte han det kontemplative trappistklosteret Gethsemani i Kentucky og fulgte hele det liturgiske livet der. Enkelheten og skjønnheten i den stadige tilbedelsen i klosterkirken rystet ham fullstendig. Det var som å komme inn i en helt ny verden.

Han dro tilbake til New York og arbeidet en tid i et katolsk sosialt hjelpeprogram i negerkvarteret Harlem. Forholdene i Harlem ble et nytt sjokk for ham, og han tumlet lenge med tanken om å finne sin endelige oppgave der. Samtidig skrev han romanutkast og ønsket å bli forfatter. Løsningen på det hele ble at han brøt over tvert og gikk inn i trappistklosteret Gethsemani i desember 1941, med sikte på å bli postulant og senere novise. Han var 26 år gammel.

Klosterets strenghet

Mertons berømte selvbiografi fra 1948 forteller klart hva det var han fant i klosteret. Han kom inn i en streng livsstil, hvor tausheten rådde, og brødrene stort sett kommuniserte ved hjelp av tegnspråk. Dagen var like strengt inndelt i tidebønner og faste perioder avsatt til meditasjon, studier og ofte tungt kroppsarbeid i forbindelse med gårdsbruket klosteret levde av. Munkene sov i digre sovesaler, og mulighetene til noe privatliv var ytterst små.

Det var vel akkurat dette Thomas Merton trengte. Han hadde til nå ikke greid å holde sin egen livsførsel innenfor grenser han selv og andre kunne akseptere. Klosterets

I mangel av et bilde av Thomas Merton som ung: et foto fra 1968.

askese og tvungne regelmessighet hjalp ham til å overvinne denne svakheten, og mangelen på fristelser i det lukkede klostermiljøet gjorde at han kunne konsentrere seg mer om den indre fordypelse han alltid hadde lengtet etter.

Han hadde funnet et menneskelig hjem, en tilhørighet. Og i abbeden, Frederic Dunne, fant han en farskikkelse som kunne erstatte den far som bare sporadisk hadde vært en del av hans liv, og som så tidlig var blitt revet bort. Lydighet i dette nye hjemmet ble derfor i begynnelsen bare en positiv og naturlig ting. Merton blomstret opp og utfoldet stor energi og entusiasme, og dette smitter over på skildringene av klosterlivet i selvbiografien.

Den er nærmest en høysang til klosterlivet i en av dets strengeste former og særlig til renheten i denne verden preget av den hvite farge. Klosteret er for den unge Merton et slags asketisk paradisi. Leserne kan ikke unngå å bli revet med når et moderne, splittet menneske møter en delvis middelaldersk verden som har overvintret gjennom mange århundrer, med en nesten overjordisk skjønnhet i liturgien og en sakral stillhet som gjennomsyrer fellesskapets liv på alle måter.

For den amerikanske leserkretsen, som levde i en verden preget av materialisme og utviklingsoptimisme, men samtidig frykt for den kalde krigen mellom øst og vest, var dette en helt ny oppdagelse. Det fantes altså helt alternative former for livsførsel. Dette klosterlivet er et uhyre enkelt, men barskt og krevende liv: strenge faste, botsøvelser og en total mangel på privatliv og rekreasjon. Men stillheten og askesen gjorde det mulig å føre et intenst indre liv, og der lå Mertons store sjanse, slik han så det.

Trangen til fordypelse og kommunikasjon

Intellekt, vilje og alle sanser kan i et slikt miljø bli rettet mot ett eneste mål: et dypere kontemplativt liv, en vei inn i Guds nærhet for å få større del i Guds kjærlighet. Merton kaller klosteret en skole for å lære av Gud å bli lykkelig, og selvbiografien fremstiller den første kloster-tiden stort sett som en rik og lykkelig periode. Det er mye å ergre seg over i et kloster for den som vil, men Merton bruker dette som en mulighet til å oppøve sin tålmodig-

kontinentet og hele menneskeheten "den riktige grad av autonomi".

Paven noterer at Italia i dag trenger "en dyptgående sosial og politisk fornyelse", og at det i første rekke er en oppgave for kristne legfolk. De bør vise sin fedrelandskjærlighet ved "felles og målrettede nærver", uegennyttig innsats på det sosiale og politiske området og samarbeid med "alle nasjonens sunne krefter", skriver paven. CHRIST IN DER GEGENWART

Polens kirke innrømmer feil

Kirken i Polen har begått feil i den etterkommunistiske periode, sa den polske primas, kardinal Glemp, i et intervju med den tyske avisen Die Zeit for en tid siden. Den sterke fremgangen ved parlamentsvalgene for partiene på venstresiden var en advarsel fra Gud om en mere kritisk analyse av fortiden og en bedre planlegging av fremtiden.

Kirken, som under kommunismen var den eneste institusjon i landet som kunne

tale fritt, har ikke forstått hvordan den skal tale til dagens mennesker og forholde seg i et pluralistisk samfunn. "Vi har sikkert vært for strenge," innrømmer Glemp, "også fordi vi ikke har skjont at mange søkende mennesker er meget troende, selv om de ikke følger kirkelige regler."

Når det gjelder forholdet kirke-stat, foretrekker Glemp ordene "autonomi" og "samarbeid" fremfor adskillelse. Det er de ordene som brukes i det nye konkordatet mellom Vatikanet og Polen. KIPA

het, en egenskap han ikke hadde hatt så mye av tidligere.

Han studerer teologi for å bli presteviet, og de små tilgjengelige minuttene utenom de faste pliktene benytter han til å skrive: dagbok og dikt. En indre trang til å skrive ligger under hele tiden, nesten som en tendens til tvangshandling. Det er hans måte å kommunisere med omverdenen på, uten at han helt har definert hva denne omverdenen egentlig er. Han kjemper med denne trangen og er redd for at den går på bekostning av bønnelivet, men blir beroliget når abbeden støtter ham og gir ham litt ekstra tid til å skrive.

Hans yngre bror, som han hadde hatt lite kontakt med, kommer på besøk, får litt undervisning og blir døpt. Kort tid etter kommer meldingen om at han er omkommet som krigsflyver. Den siste i hans nære familie er borte. Det gjør selvsagt et dypt inntrykk. Merton skriver dikt om dette.

Selvbiografien begynte han på i 1946, og samtidig samlet han dagboksnotater som senere skulle bli offentliggjort som bok. Klosterlivet i selvbiografien belyses i en fascinerende blanding av romantisk idealisme og glød og munter, prosaisk skildring av dagliglivets små gleder og prøvelser. Det er vel nettopp denne blandingen som gir boken en spesiell sjarm og sikrer dens stilling som en klassiker, til tross for at den er ganske ujevn og litt for ordrik. Et menneske går inn i en ny verden, blir formet av den, styrket av den, og når foreløpige mål på veien mot et stabilt og varig Gudsforhold. En vesentlig bok, som mange konver-

titter delvis har kjent seg igjen i, og som har betydd noe for den åndelige utvikling hos svært mange.

Men for forfatteren ble utgivelsen av "The Seven Storey Mountain" i 1948 en meget blandet vel-signelse. Han ble berømt på et øyeblikk, begynte å få sekker med brev fra alle mulige mennesker som søkte hans råd og veiledning. Dette truet med å sprengte hans kapasitet fullstendig. Samtidig strømmet det på grunn av boken nye postulanter til klosteret, som etter hvert ble fullstendig overfylt og truet med å opphøre å være et stillhetens sted. Dette krevde opprettelse av datterklostre flere steder i USA.

Verre var det at Merton selv naturlig nok modnet og forandret seg med tiden, mens leserne av selvbiografien tok det som gitt at han hele tiden skulle være det samme. Et år før sin død i 1968 sukker han over dette, og sier at han i store deler av livet har vært forfulgt av en bok skrevet av en umoden og noe transsynt person som for lengst hadde sluttet å være ham selv! Nå, dette var Mertons problem, og boken står godt nok slik den er: en varm og levende skildring av den fortapte sønn som finner hjem og får del i det store festmåltidet, og av miljøet der festmåltidet foregår, i fengslende, men riktignok svært spartanske former.

Bøker om kontemplasjon og en munks refleksjoner

I 1948 dør abbed Frederic Dunne, og den nyvalgte abbeden, James Fox, inntar hans plass og beholder den i nesten hele Mertons levetid. Forholdet til den nye abbeden blir

adskillig mer kontroversielt, noe vi skal se nærmere på senere. I 1949 utgir så Merton en ny bok som får en utstrakt leserkrets over hele verden: "Seeds of contemplation" (i dansk oversettelse: "Stillhetens forjettelse"). Det er en liten bok full av råd når det gjelder å leve et mer åndelig og kontemplativt liv. Rådene gis ofte i form av aforismer og små lyriske passasjer, som i høy grad kan gripe leseren og gi impulser til et dypere liv. Det var på mange måter et pionerarbeid på dette området, og enkelte kritikere hevdet at det var urealistisk å vente at folk flest skulle forstå noe av det kontemplative liv. Men salgstallene opp gjennom årene forteller at det ligger en trang til noe kontemplativt i svært mange mennesker, og at Merton uttrykker noe som de ubevisst føler, men ikke kan sette ord på.

Det sentrale temaet i boken er at mennesket må venne seg av med bare å følge sin egen vilje og være opptatt av å tilfredsstille sin egen appetitt. Det må søke å kjenne og gjøre Guds vilje, og finne sin glede i det. Vi må "ut av egoismens fengsel og forene oss med det liv som finnes i alle skapninger og i kjernen av oss selv." Det blir en stadig søken etter vår egen identitet, etter å bli det vi egentlig var ment å være.

Det er ikke vanskelig å se de grunnleggende eksistensielle problemene i Mertons eget liv nettopp i dette temaet. Overfladisk sett inneholder "Seeds of contemplation" allmenne råd om hvordan en kan finne frem til en dypere dimensjon i tilværelsen. Men egentlig

Polen: bedre status for mindretallskirker

De ikke-katolske kirker i Polen er engstelige for å bli diskriminert, særlig etter at det nye konkordatet mellom Vatikanet og Polen trer i kraft. Derfor har Jean Fischer, generalsekretær i KEK - Konferansen av europeiske kirker - vært i Polen.

Fischer mener at det nye parlamentet

og den nye regjeringen må finne frem til en bedre status for de ikke-katolske mindretallskirker så de ikke blir behandlet som annen rangs borgere. Syv kirkesamfunn er med i Det økumeniske råd i Polen: den ortodokse, den lutherske, den reformerte, metodistene, mariavittene, baptistene og katolikkene. Det finnes i alt 58 registrerte religionsfellesskap i landet. KIPA

Bedre fordeling av prester

Paven har utpekt en ny kommisjon som skal arbeide med en bedre fordeling av prester rundt om i verden. Mens tallet på prester og prestestudenter synker i Nord-Europa, og stadig flere menigheter blir stående uten egen prest, øker antall kall i unge land i Afrika, Asia og Latin-Amerika. Kommisjonen skal arbeide med å fordele en del av disse prestene til de "gamle" katolske land. CATHOLIC HERALD

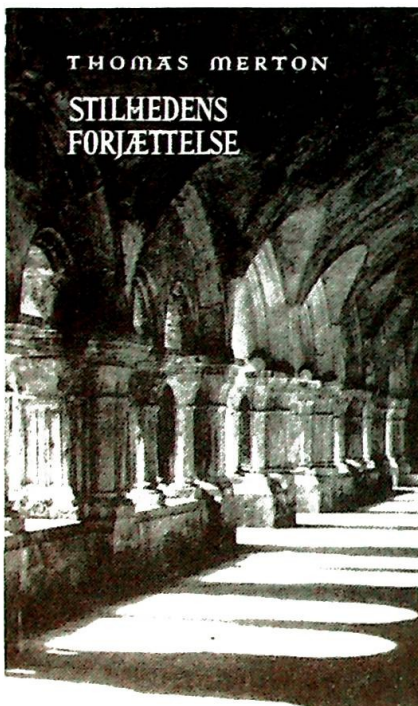
6

springer rådene ut fra spenninger i forfatterens liv på den tiden.

Hovedproblemet for menneskene synes å være det "falske selvet" som de er født med (og som sees i forbindelse med arvesynden). Det må overvinnnes, slik at det "nye mennesket", Gudsbildet i oss, får sjansen til å utvikle seg. En markert asketisk holdning skinner igjennom hos Merton på denne tiden: tallrike advarsler om hva folk bør unngå og helst holde seg borte fra i den moderne verden (blant annet advarer han mot for mye radiolytting og nyhetssendinger der! Lite ante han om fjernsynets dominerende innvirkning på menneskesinnene få år senere).

Forfatteren korrigerer senere seg selv. Da "New seeds of contemplation" kom i 1961, hadde han skiftet ut de mer asketiske, klosterinspirerte avsnittene og erstattet dem med mer utadvent, sosialetisk stoff, - i tråd med den utvikling han selv hadde gjennomgått i mellomtiden. I utgaven fra 1949 skrev han at "dette er tanker som enhver munk i trappistordenen kan ha", men i 1959 har han innsett at mange av hans medbrødre slett ikke kjenner seg igjen i disse tankebanene og klart har gitt uttrykk for det. Han har forstått at det han trodde var allment, i høy grad var farget av hans egen innstilling og livssituasjon.

I 1953 kom en av Mertons mest lesverdige bøker, han dagboknotater 1946-52 samlet under navnet "The Sign of Jonas" (på dansk "Jonastegnet"). Forfatteren føler seg som "Jonas i hvalfiskens buk", den stakkars profeten som først ikke ville følge sitt kall og derfor

måtte finne seg i å flakke om, innsluttet i et mysterium han ikke helt forstod. Vi følger munken Thomas Merton fra dag til dag i alle hans små opplevelser og refleksjoner. Den første delen viser hvor opptatt han var av forberedelsene til de lavere vielser og til selve presteavgivelsen, som fant sted i 1949. Dette gir enestående innblikk i tanke- og følelseslivet hos et menneske i en betydelig utviklingsfase i livet. Merton hadde en fin iakttagelsesevne, som gir selv ubetydelige hendelser et dypere perspektiv, og hans lyriske sans skaper scener preget av en skjønnhet som kommer innenfra. Berømt er den siste delen av "The Sign of Jonas": "Brannvakt 4. juli 1952", som fremstår som et prosa-

dikt som sammenfatter hans kjærlighet til klosteret og medbrødrene.

Kriseår

Etter presteavgivelsen er han offisielt "father Louis", og i 1951 får han hovedansvaret for presteutdanningen i klosteret. En modningsprosess er tilsynelatende kommet til en lykkelig slutt. Den unge, usikre mann er blitt en av pillarene i klosterets organisasjon. Han tar seg av unge mennesker og rettleider dem på veien til presteavgivelsen, og utad er han blitt selve symbolet på trappistmunken med strenge krav til et liv som skal føre til menneskets helliggjørelse.

Det er det ytre bildet. Det indre bildet er mer uklart. Merton har et slags sammenbrudd etter presteavgivelsen, forårsaket av stress, og er ute av stand til å påta seg større oppgaver i halvannet år. Alvorlig stress i et kontemplativt kloster er jo et uventet resultat, men det lar seg forklare. Et lite sammenbrudd hadde han allerede etter novisiatet, og han hadde hatt flere før han trådte inn i ordenen. Han har ambisjoner om å skrive, men lite tid til det, og suksessen med selvbiografien har gitt ham ytterligere plikter og mas fra mange kanter. Han brenner etter åndelig fordypelse, men mangler tid også til det. Tidebønnene var en åndelig styrke for ham i den første tiden. Nå føler han at de tar bort den tid han trenger til kontemplasjon, og de oppfattes i svake øyeblikk som en hindring i det åndelige liv.

Den nye abbeden prøver å hjelpe ham på sin måte. James Fox er en helt annen type enn Merton, og det

Gifte prester appellerer til Vatikanet

Tusenvis av gifte prester har appellert til paven om at kirken må endre sitt syn på prestesølibatet. Det er organisasjonen International Federation of Married Priests, som sies å representere over 50.000 gifte prester, som står bak appellen. Bakgrunnen for appellen er Romas ja til å åpne for ordinasjon av de anglikanske prestene, mange av dem gift, som søker til den katolske kirke etter at Church of England for en tid siden sa ja til kvinnelige prester.

I kjølvannet av Romas ja uttalte Englands kardinal Hume at "ekteskapets og prestevigselens sakrament ikke utelukker hverandre". Hans uttalelse er "bemerkelsesverdig", sier den kirkerettslærde Michael Winter, som arbeider for en støttegruppe for gifte prester, "for med den uttalen åpner han en dør som den nåværende pave har holdt strengt lukket".

CATHOLIC HERALD

Årets mann: abbé Pierre

Leserne av visen "Le Parisien" har kåret abbé Pierre til "årets mann". Den nå 81-årige grunnleggeren av Emmaus-fellesskapet, som i 40 år har arbeidet for fattige og husløse, gikk til topps med 87% av stemmene. Han har gjentatte ganger kommet med sterk kritikk av den franske sosialpolitikken. Særlig har denne de "husløses far", som han kalles, påtalt at det ikke sørges for tilstrekkelig med billige leiligheter.

CHRIST IN DER GEGENWART

er noe i den mellommenneskelige kjemien mellom de to som slett ikke bidrar til å løse problemene. Vi får en av disse klassiske situasjonene hvor to mennesker henger tett sammen i et skjebnefellesskap, og ingen av dem egentlig har godt av det. Fox er Mertons skriftefar og åndelige rådgiver, og sier selv senere at forholdet til Merton var en stor personlig belastning, som krevde uvanlig mye av hans tid og krefter, men også gav ham mange fine impulser. Han karakteriserer Merton som en usedvanlig lydig munk, og dveler ved hans beredskap til å gjøre bot, hans fullstendige ydmykhet. Det er en ganske interessant uttalelse.

Merton på sin side ble i første halvdel av 1950-årene i økende grad hjemsoekt av lengsel etter forandring i sin livssituasjon. Hans dagbok røper at han gjerne vil inn i et enda strengere og mer avsondret kloster, f. eks. til karthusianerne, og det er eneboeraspektet som virker særlig tiltrekkende på ham. Han tumler også med tanken om å slå seg ned utenfor klosterinnhegningen, som skogbrannvakt i et av tårnene i skogen utenfor. Gethsemani-klosteret var fremdeles et hjem for ham, men klosterets preg av et paradys var i ferd med å blekne noe. Merton hadde trengt klosterets asketiske strenghet og munkenes tause fellesskap for å komme på rett kjøl og få fasthet og retning i livet. Nå begynner klosteret å få noe preg av en tvangstrøye som hindrer ham å leve ut alt det som bor i ham, og som er i ferd med å utvikle seg i ham. Enda verre, klosterets daglige rutine oppfattes som om den sperrer

ham psykologisk fra å få et gjennombrudd i sitt indre liv.

Han må gå gjennom abbeden hvis han skal ha håp om å oppnå noen endringer. Den helt unge Merton var opprører av natur, men den Merton som er formet i klosteret, har systematisk forsøkt å undertrykke denne tendensen i seg. Abbeden er hans åndelige far, og han har tydelig følt savnet av en far som alltid kan være til stede og rettleder ham, og som han kan være lydig og til dels underdanig overfor.

Nå blir det en evig dragkamp mellom Merton som ønsker seg endringer, og abbeden som, blant annet av hensyn til de offentlige konsekvenser, ikke ønsker dette. Av taktiske og menneskelige hensyn gir han likevel etter på visse punkter. En av natur krevende og komplisert munk forårsaker stadige problemer, og en abbed som vet tingene best på sin måte, forsøker å finne løsninger som ingen av partene til syvende og sist blir fornøyd med. De sliter på hverandre, men er også avhengige av hverandre. Trivielle psykologiske trekk fra familielivet kan ha omtrent samme styrke og innflytelse i klosterlivet!

Overgangsbøker

I disse kriseårene kommer det tross alt bøker av stor interesse fra Mertons skrivemaskin. Han sliter tungt med den eneste av alle hans bøker som forsøker å være en slags systematisk teologi, en teologi om spiritualitet i Johannes av Korsets og Thomas Aquinas' ånd, "The Ascent to Truth" (oppstigning til sannheten). Den kom i 1951, etter at han hadde kommet seg over sin stress-

periode og skrivesperre. Noen stor systematisk teolog er Merton øyensynlig ikke, men boken har likevel fine avsnitt preget av forfatterens egne erfaringer. Det er selve den kontemplative erfaring i bønnelivet han tar sikte på å forklare, men han er for bundet av skolastisk filosofi, og det er nok ikke hans rette element.

I 1953 kom "Bread in the Wilderness" (brød i ødemarken), en spennende fremstilling av Salmenes plass i den kristne liturgi, særlig i tidebønnene. Med bakgrunn i sine egne vanskeligheter med tidebønnene, prøver han å vise den grunnleggende betydning de bør ha i bønnelivet. Særlig er han opptatt av at tolkningen av dem skal skje i form av typer av religiøse temaer sett innenfor en samlet bønneholdning.

I 1955 kom så hans annen samling av små betraktninger over det åndelige liv, "No Man is an Island" ("Intet menneske er en øy", et sitat fra lyrikeren John Donne. I svensk oversettelse: "Resa i den inre virkeligheten"). Den har mye samme preg som "Seeds of contemplation", og har for mange vært en god innfallsport til Mertons forfatterskap. Boken tar kortfattet opp en rekke temaer, som har det til felles at mennesker skal bringes til å få et mer realistisk syn på kjærligheten til Gud og medmennesker. Men det realistiske synet blir ofte beskrevet i uventet abstrakte vendinger. Forfatteren er i en dyp krise og søker som så ofte før ubevisst å søke redningen i kommunikasjon med en leserkrets. Han trenger selv en større realisme og skriver derfor om måter å oppnå denne realismen på.

Utdanningsreform til beste for indianerne

Regjeringen i Guatemala har til hensikt å gjøre noe for å få til et undervisningsstilbud som tar større hensyn til landets store indianerbefolkning. I fremtiden skal en anseelig del av lærerstillingene på landsbygden forbeholdes lærere som foreslås av urbefolkningen selv, opplyser landets utdanningsminister, Celestino Tay Coyoy.

Han vil innkalle en kongress som skal

se på hvordan urbefolkningen kan få større innflytelse på utdanningen i landet. Representanter for 24 folkegrupper som regnes som mayaenes etterfølgere, skal være med på kongressen. Selv om 60% av Guatemalans innbyggere tilhører urbefolkningen, er det bare 2200 av de 40.0000 lærerne i de offentlige skoler som taler et maya-språk i tillegg til det offisielle språket spansk.

CHRIST IN DER GEGENWART

Indonesia imot interreligiøse ekteskap
Den indonesiske minister for religiøse anliggender truer med å ta loven til hjelp om tallet på interreligiøse ekteskap fortsetter å stige. Slike ekteskap er "en hindring for religionene", og det appelleres derfor til alle religiøse ledere om å få sine respektive troende til ikke å inngå giftermål utenfor egne rekker. En lov fra 1947 gir borgerne i dette hovedsakelig muslimske landet rett til å inngå ekteskap i tråd med sin religion. CHRIST IN DER GEGENWART

8

De av hans medbrødre som stod ham nærmest, har etter Mertons død uttalt at de lærte ham bedre å kjenne gjennom bøkene hans enn gjennom samværet med ham. Han følte seg nok ofte som en øy, og var til tross for sin gemyttlighet og sjarm en smule isolert både fra seg selv og andre. Han var alltid på jakt etter menneskets egentlige jeg, "det sanne selvet", og opptatt av at man må kvitte seg med det falske selvet. Det er den røde tråden i hans liv og forfatterskap.

Til tross for den spente situasjonen mellom abbeden og Merton, eller kanskje nettopp på grunn av den, fikk "Father Louis" i 1955 den krevende oppgaven å være klosterets novisemester. Samtidig arbeidet både abbeden og enkelte av hans venner utenfor klosteret for at Merton skulle komme ut av sin livskrise, som de oppfattet som en sørgelig utvikling i retning av en nevrose. I 1956 fikk han gjennom deres bevisste opplegg invitasjon til å delta i en kongress som hadde "psykologi i det religiøse liv" som emne. Det var hans første skikkelige opphold utenfor klosteret siden hans inntreden i 1941, og han gledet seg voldsomt over det.

På kongressen ble han helt uforberedt utsatt for en psykiater som hadde fått i oppdrag å gi Merton klar beskjed om at han var kommet på en nevrotisk sidelinje. Psykiate-

ren kjente ikke sin utpekte klient, men hadde bare lest bøkene hans, og på grunnlag av dem fordømte han Merton, i abbedens nærvær, og skildret ham som en egosentrisk person med uhemmet trang til publisitet, en som flørtet med tanken om å bli eneboer, men helst ville oppholde seg på det travleste hjørnet i New York under et stort reklameskilt: "Her lever en eneboer".

Offeret for denne uortodokse fagmessige analysen brøt helt sammen under denne konfrontasjonen. Han var på en måte tilbake til situasjonen før han trådte inn i trappistordenen. Klosterlivet hadde inntil et visst punkt gitt ham fasthet og målrettethet. Deretter hadde det låst seg for ham, eller han hadde en fornemmelse av gradvis å ha beveget seg inn i en blindgate. Nå følte han seg igjen fordømt av de nære omgivelser, særlig abbeden, slik han hadde følt seg fordømt da han ble forvist til USA av sin stefar.

Dette ble på en måte avslutningen på den første lange etappen i Thomas Mertons klosterkarriere. Fra denne bølgedalen i hans utvikling kunne det bare gå en vei: en vei gjennom nye erfaringer og med ny vekst. Nå begynner den andre begivenhetsrike og overraskende etappen i hans liv.

(Annen del av artikkelen kommer i neste nr. av bladet.)

Thomas Merton-kokebok?

Den 10. desember i fjor var det 25 år siden Thomas Merton døde, og i den anledning fant det sted minnearrangementer mange steder både i Storbritannia og Belgia, Spania og USA, skrev "The Tablet" kort før jul. Og noterte videre at Merton har "en særlig betydning som veiviser i dagens verden nettopp fordi han kombinerte politisk og sosialt engasjement med omsorg for det indre liv".

Mange av Mertons bøker er fremdeles å få og trykkes stadig på ny, men blant de mange Merton-titler, "vil man neppe finne noen kokebok, siden Merton var lite interessert i bordets gleder," sa lederen for ett av de mange minnearrangementer, et week-end-seminar i St. Lawrence kirken i Winchester. Hvorpå han trakk frem en håndlaget "Thomas Merton Cookbook" - utstyrt med *imprimatur* fra ingen ringere enn Dalai Lama! Boken var en gave til Ester de Waal som bl.a. har skrevet boken "A Seven Day Journey with Thomas Merton", og som hadde fødselsdag på seminarets første dag - 10. desember og altså årsdagen for Mertons dødsdag.

En smaksprøve fra kokeboken:

"Fyll en liten bolle med bjørnebærssaft, dypp brødbiter i, lytt i stillhet og gled deg over bjørnebærstener mellom tennene resten av ettermiddagen!"

Opus Dei: homoseksualitet en sykdom
Den katolske organisasjonen Opus Dei har kommet med et skarpt angrep på homoseksualitet. I en utgave nylig av det prestisjefylte teologiske tidsskriftet *Catholic Studies*, som har forbindelser med Opus Dei, hevdes det at homoseksualitet er en sykdom som kan kureres ved medisinsk behandling.

Ifølge tidsskriftet er homoseksualitet i beste fall "en seksuell nevrose" som døm-

mer den enkelte til "et liv i dyp utilfredshet, i elendighet, skuffelse og ulykke". heter det i artikkelen, som er skrevet av den nederlandsk-fødte psykologen Gerard van den Aarweg. "Selv for den mest inngrudde homoseksuelle er den eneste vei til forløsning å få rettet opp sitt seksuelle avvik," skriver van den Aarweg. Hans angrep står i kontrast til den nye verdenskatekismen for den katolske kirke som

viser en mer sympatisk forståelse av homoseksualitet.

Van den Aarweg anklager legene for at de stort sett avviser muligheten for å "kurere" homoseksuelle. Italienske leger har reagert på påstandene med å vise til at forskjellige terapier som brukes mot depresjon hos homoseksuelle, f. eks. hormontterapi, ikke løser problemet, bare flytter på det. CATHOLIC HERALD

Mexico: Modig biskop på indianernes side

9

Indianeropprøret i Chiapas-provinsen i det sørlige Mexico har hittil kostet over 400 mennesker livet. På meksikansk regjeringshold er man overrasket over å finne en så velorganisert gerilja i området, og man forsøker å bagatellisere det hele ved å beskyldte utenlandske krefter for å stå bak. De som i årevis har anklaget regjeringen for å undertrykke indianerne, er derimot ikke overrasket over protestaksjonene. Til dem hører biskop Samuel Ruiz, "den ledende stemme i den kirkelige protest i området", ifølge den tyske ukeavisen Rheinischer Merkur. Han er biskop i San Cristobal de las Casas i Chiapas-provinsen, på grensen til Guatemala.

"Indianernes far" er han blitt kalt, denne mexikaneren som bare var 34 år gammel da pave Johannes XXIII utnevnte ham til biskop, og som har gjort indianernes sak til kirkens sak i sitt bispedømme. I dag er han 69 og fremdeles overbevist om at kirken klart må tale de undertryktes sak, og at pastoralt arbeid må gå hånd i hånd med byggende utviklingsarbeid.

For biskop Ruiz er sjelesorg også å ta seg av folks hverdagsproblemer - noe som faller dem som vil begrense kirkens virke til kirkerommet, tungt for brystet. Korrupte politikere beskylder Ruiz for å være kommunist og kaller ham sosial oppvigler. Mordtrusler er ingen ukjent ting for ham. I 1992 ble attentatplanene så konkrete at flere hundre menneskerettighetsforkjempere, kirkefolk, intellektuelle og fagforeningsfolk gjennom avisannonser oppfordret regjeringen til å beskytte Ruiz og hans medarbeidere.

Vi gjengir noen avsnitt fra et pastoralskriv som biskop Ruiz offentliggjorde i august i fjor i forbindelse med pavens besøk i Mexiko - avsnittene er direkte sitat fra et protestskriv fra indianerne i Chiapas.

"Folk erfarer mer og mer den tyn- gende urettferdigheten og den økende elendigheten. Det hersker total mangelnærings i området. Vi har ikke nok jord til å dyrke det vi trenger, men man vil ikke gå inn på våre krav om jord. Samtidig finnes det mennesker som har for mye jord og ikke bruker alt sammen eller bruker det til beite- land. Når vi ønsker å registrere land, krever man penger av oss. Er vi for sent ute med betalingen, truer man med å ta fra oss jordlappene. Inntek- ten fra oljebrønnene er det regjerin- gen som innkasserer, vi ser intet til pengene - oss tar man jorden fra.

Når vi selger noe, er prisene lave. Vi har ingen mulighet til selv å trans- portere våre varer til der vi kan selge dem, og er avhengige av umettelige mellommenn som stjeler fra det vi skulle hatt. Lønningene er lave og rek- ker ikke til underhold for våre familier. Mange arbeidere og bønder som frem- mer rettmessige krav om høyere lønn, opplever at de avgjørelser som tas, nesten alltid går i arbeidsgivers favør. Regjeringen tvinger oss til å produse- re det den vil. Vi makter ikke å betale

det vi skylder banken. Vi er dypt for- gjeldet. De mektige, opportunistene og handelsmennene suger oss ut.

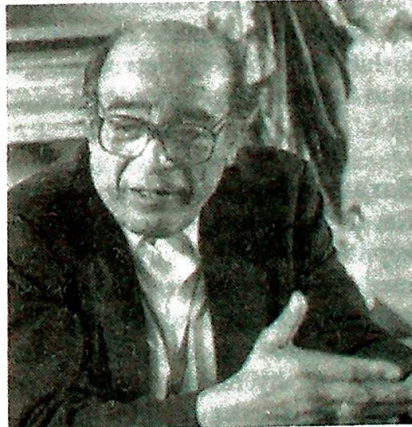
Myndighetene tillater oss knapt å si vår mening. Vi blir ydmyket, og man lyver om oss. Ved valgene tvinger man oss til å velge det offisielle parti PRI. Foreslår vi våre egne folk, så passer det ikke dem på toppen, og de trumfer gjennom sine egne kandidater. Myndighetene vil ikke at vi skal organisere oss, og de griper til alle slags midler for å få dem som leder en gruppe, til å forsvinne. Man utleverer oss til politi- et og hæren og foretar alle slags undersøkelser. Korrupsjon er alment utbredt i det offentlige. Rettsvesenet er i hendene på pengefolkene og den herskende politiske ideologi."

Så langt indianernes stemme i pasto- ralbrevet..

Det hører med til historien at 20.000 mennesker gikk i protesttog da den pavelige nuntius for en tid siden oppfordret biskop Ruiz til å endre teolo- gisk ståsted og gjennomtenke på nytt sin sjelesørgervirksomhet. Det hører også med at menneskerettighetsorgani- sasjoner verden over sluttet opp om biskop Ruiz. Blant dem var også Nobelprisvinneren Rigoberta Menchu: Ruiz har vist stor omsorg for indianere som er kommet som flyktninger fra Guatemala.

"Om noen skulle ha den troverdig- het og 'vekt' som skal til for å kunne megle i konflikten i Chiapas og forhindre ytterligere blodsutgydelser, må det være biskop Ruiz," skriver Rheinischer Merkur.

Og avslutter med følgende klartekst: "Biskop Ruiz hører til dem som bør komme på tale som kandidat til Nobels fredspris."

Få slutt på dødsstraffen i USA!
Ledende katolikker i USA støtter Amnesty Internationals oppfordring til president Clinton om å bidra til å avskaffe dødsstraffen i alle landets stater. En talsmann for organisasjonen Katolikker mot dødsstraff sier de er glad for at det "barbari" som dødsstraffen representerer, på denne måten settes på dagsordenen.

I sitt brev til president Clinton kaller Amnesty dødsstraff for "en graverende krenkelse av menneskerettighetene", og organisasjonen ber presidenten oppnevne en kommisjon til å se på saken. Amnesty noterer også at håndhevelsen av dødsstraffen i USA er både "tilfeldig, urettferdig og rasediskriminerende".

CATHOLIC HERALD

Frankrike: bio-etisk tilstrømming
Et fransk lovforslag om bio-etikk vil få tilføyd en passus som forbyr at kvinner som har gjennomgått klimakteriet, kan få medisinsk hjelp til å bli gravide. Når det gjelder implantering av embryoer uten biologisk tilknytning til foreldrene, vil man "ta strenge forhåndsregler", sier helseminister Simone Veil som foreslår at det utarbeides lovverk som kan regulere slik virksomhet.

THE TABLET

10 Gunnel Vallquist: Innpå livet av Sigrid Undset

Tordis Ørjasæters bok om Sigrid Undset "skiller seg fra alle tidligere bøker gjennom sitt perspektiv: Hun avstår konsekvent fra alle kommentarer, analyser og personlige synspunkter for ene og alene å slippe frem Sigrid Undset selv". Nettopp det gjør boken til et "unikt dokument" der man "kapittel for kapittel virkelig synes man lever med i Sigrid Undsets liv og skjebne", skriver Gunnel Vallquist i denne anmeldelsen.

Hvorfor biografier?

At biografisk litteratur opptar stadig større plass i bokhandlernes hyller og også - antageligvis - i lesernes interesse, har man lenge kunnet konstatere. Hva skyldes det? Trolig for en stor del at den omfattende historieløsheten er blitt utålelig å leve med; man søker altså røtter og sammenheng, iblant langt tilbake. Et annet mulig svar er at de fleste bokelskere gjerne vil få del i fortellinger om mennesker de kan interessere seg for, og ettersom mange romanforfattere ikke er så opptatt av det å fortelle, vender disse leserne seg til en annen sjanger. I biografier får de næring for sin 'menneskeinteresse' - kanskje også for sin nysgjerrighet - og får dertil del i historiske og kulturelle sammenhenger.

Ikke sjelden oppdager leseren en ny venn, om enn i det hinsidige, og får tilfredsstillende et behov for noen å identifisere seg med. Hvor mange har ikke gjennom lesningen av Selma Lagerlöfs brev til Sophie Elkan fått inntrykk av at de på en helt ny måte ble kjent med, ja, riktig nær venn av, den store Selma?

En lignende opplevelse formidler Tordis Ørjasæter, professor i pedagogikk og forfatter, i sin bok *Men-*

neskenes hjerter. Sigrid Undset - en livshistorie. Man kunne kanskje tenke seg at bøkene om Sigrid Undset nå er blitt så mange at det finnes lite å føye til, i hvert fall når det gjelder det biografiske. Men Ørjasæters bok skiller seg fra alle tidligere ved sitt perspektiv, strengt gjennomført: Hun avstår konsekvent fra alle kommentarer, analyser og personlige synspunkter for ene og alene å slippe frem Sigrid Undset selv. Og det gjør hun ved å gjenfortelle, rett frem og enkelt, de fakta som kan belegges, og - selvsagt - ved tallrike sitater fra Sigrid Undsets forfatterskap og korrespondanse. Ingen tidligere Undset-biograf har forøvrig hatt et så rikholdig brevmateriale å arbeide med. Forholdet til kildene kan verifiseres i det kapittelvis ordnede noteapparat i slutten av boken, derved unngår man fotnoter i den løpende teksten.

Barndommens erfaringer

Resultatet er blitt et verk der man kapittel for kapittel virkelig synes man lever med i Sigrid Undsets liv og skjebne. Opplevelsen av å dele kanskje først og fremst sanseinntrykk og hverdagsstrev blir like sterk enten det gjelder barnets

duggfriske sansninger eller den arbeidstyngede kvinnens bekymringer og sorger. Skoleveien gjennom Kristianias trange gater, aketurer i byens parker, dufter og lyder i hus og bakgårder - de varierer i takt med de mange ganger familien flytter, - fellesskap i lek og det å være utenfor når det gjaldt klær og språk - slike erfaringer preget Sigrid Undsets barndom.

Dette med språket spilte helt fra begynnelsen av en stor rolle: Foreldrene var nøye med at de aldri brukte barnespråk overfor sine tre døtre; de ble fra første stund preget av en litterær kultur. Sigrid begynte ikke på skolen før hun var åtte år, men før det hadde moren lært henne å lese i Norges historie for gymnasen, noe hun fant var litt hard kost til tross for at hun var vant til å lytte til farens, den kjente arkeolog Ingvald Undsets, beretninger om oldtid og middelalder. Men hun fikk allerede som lite barn stifte bekjentskap med universitetets oldsaksamlinger, der han hadde sin arbeidsplass, og hun drømte om å bli arkeolog som faren. Fortalte gjorde han også, men ikke fortellinger for barn, men norrøne sagaer og også klassiske greske sagn. Sigrid opplevde umiddelbart at hennes språk skilte seg fra lekekameratene og anstrengte seg for så fort som mulig å lære seg deres; hun ble altså 'tospråklig' allerede i småbarnsalderen.

Erfaringen gikk dypt. I et brev til Georg Brandes bekjenner hun at "jeg led jo nemlig aldeles forferdelig ved alt i mit eget væsen, min dragt, min viden og min egen smak, som kunde skille mig fra andre barn

Mye å lære av katolske frigjøringsprester

"I våre heseblesende forsøk på effektivisering står vi i fare for å overse, eller kanskje overkjøre, mennesker som utsettes for vold," sier Øyvind Aschjem, sykepleier og diakon, med diverse etterutdanning. "Midt i blant oss finnes 'torturkamre' skjult bak pynnelige fasader," sier Aschjem, som for

tiden arbeider ved Borgestad-klinikken i Skien med problemer rundt familievold og misbruk. "Vi er i ferd med å bli behandlingsbyråkrater jaget frem av tidsstudier, budsjettoverskridelser og ventelister."

Han ønsker "å lære av mennesker som reiser seg i undertrykkende regimer i den tredje verden," og mener at "vi kan lære mye av katolske frigjøringsprester i Sør-

Amerika, som bygger sin virksomhet på fire grunnpilarer: se, høre, kjenne og handle. Dette dannet utgangspunktet for deres kamp for frigjøring. De så og hørte folks nød. De kjente de undertryktes smerte og lot den bli sin egen. De handlet i solidaritet. De tok parti."

(Sakset fra bladet "Hilsen fra Diakonhjemmet").

"... og med seg hadde hun skisseblokken".
Den unge Sigrid Undsets tegning til sitt eget dikt "Ave".
En av de mange illustrasjoner i Tordis Ørjasæters bok.

og stille mig blot til latter og erting. - Siden har jeg for hele mit liv beholdt min lidenskap for det upaa-faldende, det almindelige, hverdags - gjerne det vulgære." Derav den følelse av nærhet som hennes tidlige romaner og noveller fra Kristiania og dens *Fattige skjæbner* formidler.

Kontordame og kunstnerdrøm

Men den elskede faren døde da Sigrid var *Elleve aar*, og familien fikk det vanskelig økonomisk. Da hun var seksten, var Sigrid Undset skoletrett, hun avstod fra å fortsette frem til examen artium og gikk et år på handelsskole. Og så fulgte to

år som kontordame med tungt ansvar for familiens underhold.

Men hele tiden med drømmer om en annen fremtid, nå ikke lenger som arkeolog, men som maler. Sin dyrebare fritid brukte den unge Sigrid til turer i skog og mark, til Nordmarka eller til Bygdøy, der vårens første blåveis var å finne, og med seg hadde hun skisseblokken. Allerede som ung tenåring hadde hun vist sine tegninger til Theodor Kittelsen. Han så på henne og sa: "Ja, stakkars, talent har du nok." Og tilføyde at han ofte hadde lyst til å preke for unge kunstneremner: "Bli ikke kunstner, kjære ungdom! Det er ikke moro å være kunstner - det er, aldri å være tilfreds med noe en har gjort. . . alltid på reise mot ett

mål som en aldri kommer frem til. . . Å nei du, Sigrid, talent er sannelig ikke noen begavelse, det er en forbannelse."

Litt etter litt forandret kunstnerdrømmen form: Sigrid Undset ville bli forfatter, og det var middelalderen som lokket; det var den som først hadde vekket til live hennes fantasi og vitebegjær. Og så, sommeren 1905, leverte hun inn et manus - *Aage Nielsson til Uvholm* - til forlagssjef Peter Nansen ved Gyldendal forlag i København, for noen uker senere å få det faderlige råd å la være å forsøke seg på historiske romaner i fremtiden. "Forsøk Dem ikke mere på historiske romaner. Det kan De ikke. Men De kan jo prøve at skrive noget moderne. Man vet sgu aldrig."

Det var et hårdt slag å vende tilbake til den hårde og trivielle hverdagen med kontoret og den trangbødde familien, men Sigrid Undset var ikke den som ga opp: Hun skrev *Fru Marta Oulie*. Den kom ut høsten 1907 og ble ansett som en meget vellykket debut. En av anmelderne, signaturen Dn i Nidaros, skrev: "Det er først og fremst en for en Kvinde ganske usædvanlig Ærlighed, der slaar En imøde fra denne Bog. Paa dens faa Blade har frk. Undset, skjønt hun er Kvinde, kunnet faa sagt vad hun vilde."

Drømmen om Mannen og Kjærligheten

Med sin metode makter Tordis Ørjasæter å kalle frem selve bakgrunnen for forfatterskapet: Man kjenner tyngden av hverdagslivet,

Innsnevring av kristendommen

"Martin Luther bygde opp en ordets teologi. Forkynnelsen av Guds ord var det sentrale. Luthers konsekvente ord-teologi var et nødvendig oppgjør med datidens katolske kirke. Men den ensidige poengteringen av ordene har ført vår kirke i grøfta i den andre retning.

Sagt litt forenklet kan norsk kristendom

uttrykkes slik: Dersom du har de rette meningene og bruker de korrekte ordene for å uttrykke dem - da skal du bli frelst. Dette er en tragisk innsnevring av kristendommen, som grenser til det komiske," noterte redaktør Gunnar Mathisen for en tid siden i tidsskriftet "Ny Dag" som utgis av Norges KFUK-KFUM.

Effektiv vaksine

"Samtaler med mennesker som ikke våger å nærme seg kirker og møtelokaler, avslører nesten alltid det samme: De tror kirken er forbeholdt folk som får det til, som fikser livet og tror de er bedre enn andre." sier Ole Magnus Olafsrud, (generalsekre-

12

men også den følelse av lykke det gir å ferdes i naturen, en stadig kilde til trøst, fornyelse og inspirasjon. Det blir også tydeligere enn før hvilket enormt potensiale av lidenskap, sensualitet og kjærlighetsdrømmer som ble ladet opp i disse årene og forøvrig også tidligere: Sigrid Undset var ifølge hennes eget vitnesbyrd et meget sanselig barn. Da hun som tiåring leste Njålssagaens skildring av Skarphedins fremferd, måtte hun legge fra seg boken og begrave ansiktet i det duftende gresset; skjelvende ante hun hvilke følelser som får kvinner til å "lenke sin skjebne til begavede 'misfits' og neurotikere".

Her finner vi ledemotivet i Sigrid Undsets forfatterskap - og i hennes liv. Drømmen om Mannen og Kjærligheten kommer frem i et brev til den svenske pennevennen Dea, skrevet mens hun var kontordame: ". . . jeg vilde bare elske og være elsket som et syndigt Jordens barn elsker og elskes; men var han bare stolt og mandig og tro - saa maatte han gjerne slaa mig, hvis han vilde. Men han maatte aldrig høre op at elske mig." Hun undrer seg på om hun noensinne kommer til å treffe en slik mann: "Herregud, Dea, svar mig, tror du der findes mænd til eller er der bare mandfolk?"

Allerede i de første planene til en roman som aldri tok form, forteller hun Dea at den skal handle om to mennesker som elsker hverandre så lidenskapelig at de ikke kan leve uten hverandre, men de er så ulike at de ikke kan leve med hverandre, og så er tragedien der. I hennes tredje bok, *Fortællingen om Vigaljøt og Vigdis*, er temaet en glø-

mannen holder oftest til på sitt atelier og lar henne ta hele familieansvaret. Samtidig skriver hun, for en stor del om nettene og i en stadig tilstand av overanstrengelse, på sitt storverk *Kristin Lavransdatter*, med skildringen av Kristins og Erlends kjærlighet som vekslende mellom het, svimlende beruselse og iskald bitterhet og svik. Slik var hennes egne følelser overfor Svarstad, som forble den eneste mannen i hennes liv. Lenge etter gir hun en avklart forklaring i brev til Tore Ørjasæter (Tordis Ø. svigerfar):

"Jeg har visst aldrig sagt dig, at jeg var usigelig glad i ham engang - paa en meget egoistisk og egentlig kjærlighetsløs maate, for jeg elsket ham egentlig ikke som den han var men som det jeg hade bildt mig ind at han var, og jeg tror egentlig at virkelig hat og uforsonlighet har jeg bare følt mot ham i de aar, da vi levet sammen og jeg uavladelig forlangte at han skulde tilpasse sig til at sitte paa det alter, jeg hade indrettet til kultus for ham."

Da hadde Sigrid gjennomgått sin religiøse omvendelse til katolisismen og vennet seg til saklig samvittighetsranskelse. Hun erkjenner i forskjellige sammenhenger villig sine feil: at hun ofte er bardus og tverr mot uvelkomne besøkende, særlig journalister, 'skarptunget inntil elakhet', og dessuten stygg i munnen. Når hennes skriftefar formaner henne til å betenke at hennes skytsengel noterer ned hver gang hun banner, repliserer hun at da får man håpe engelen kan stenografere! Hennes kanskje alvorligste feil var tyskerhatet som ikke bare var nazihat, men faktisk et slags rasehat,

Basar

til inntekt for St. Dominikus' kirke under ledelse av Sigrid Undset.
Hotel Bristols festsal. — 19., 20. og 21. mai.
Kl. 12—2 og kl. 5—7.

Lotteri og salg

av mange smukke gjenstande: rariteter fra Frankrike og Italien, haandarbeidede kniplinger, broderier, sofa-puter, dukker, kunstbilleder o.s.v.

Værdifuld tombola.

Ola Brenno spiller paa langeleik hele tiden.

Fri adgang.

Kl. 7½

kunstnerisk underholdning.

Onsdag 19. mai: Violinkoncert av Robert Soutens, concertmester i Filharmonisk orkester. Norsk og fransk sang og deklamation. Optræden av en leikarring: Sankt Rangvaldsgilde.

Torsdag 20. mai: Lysbilleder fra det gamle dominikanerkloster i Oslo av arkitekt G. Fischer.

Piano og koncert.

Sigrid Undset vil læse op et kapitel av Olav Audunssøns utrykte tredje del. Baktefter vil manuskriptet bli bortauktionert.

Fredag 21. mai: Lysbilleder fra det gamle og nyere Rom av dr. phil. Thomas. Norsk deklamation. Koncertsang av fru E. Munthe-Kaas.

Adgangskort a kr. 5.00 for alle tre aftener. kr. 2.00 for en enkelt aften faaes i Neuberggaten 15 og ved indgangen.

Illustrasjon fra boken: Annonse i St.Olav (nr. 19-1926) for basaren Sigrid Undset var med å arrangere på hotel Bristol til inntekt for kirken dominikanerne skulle bygge i Oslo.

dende forelskelse som slår over i hat etter den elskedes svik. Da har hun ennå ikke møtt mannen i sitt liv, maleren Svarstad.

Da det skjer, noen måneder senere, i Roma ved juletider 1909, får all hennes oppladede lidenskap utløp og fyllbyrdes i løpet av noen korte år. Men snart befinner hun seg praktisk talt alene ikke bare med deres tre barn, men også hans tre barn fra et tidligere ekteskap;

tær i "Navigatørene"), ifølge Misjonsbladet, som utgis av Det norske misjonsforbund.

"Vi som er 'innenfor', vet at det ikke stemmer, men det er inntrykket vi gir til andre. Og det virker som en effektiv vaksine mot alt det fine vi ellers sier og gjør."

Ulykkelig kjærlighet til kirken

"Jeg opplever at det er utrolig mange mennesker som ønsker å snakke om sine religiøse behov," sier Bjørn Eidsvåg, prest og artist. "På barer og puber er det sterke historier å høre, og mange spørsmål fra folk som har et ulykkelig kjærlighetsforhold til kirken, men bærer på tro og lengsel."

- Hva skal kirken gjøre?

"Kirken skal lytte mer. Kirken skal ikke være så opptatt av seg selv. Kirken skal være der folk er. Og lytte. Kirken har rendyrket et språk og forlanger at alle andre skal ha det språket. Å komme til kirken blir vel så mye å lære seg det riktige språket. Men der er vi på villspor."

FÆDRELANDSVENNEN

Leikarringen - bestående av katolsk ungdom - som danset på Bristol-basaren i mai 1926; Sigrud Undset midt på bildet. "Avisene ironiserte over den store forfatterinne, husfruen til Bjerkebæk, som satt og solgte lodd på grytekluter og andre håndarbeider," noterer Tordis Ørjasæter.

delvis betinget av barndomsminner fra Danmark, der krigen med tyskerne bare lå et par årtier tilbake.

Dette rabiate tyskerhatet er noe nedtonet i Ørjasæters bok; det konstateres bare, i kontrast med så mange andre temaer som gjennom den stadige gjentakelse bidrar til å skape det situasjonsklima som er typisk for boken: stemningen av her og nå i hvert avsnitt. Her finnes mye om dagliglivet på Bjerkebæk: om vanskelighetene med å få arbeidsro på grunn av barna, om tjenestefolkene og om økonomien. Når det gjelder det siste, legger man merke til Undsets nesten utrolige generøsitet: En rekke trengende slektninger og andre får regelmessi-

ge bidrag; hele Nobelprisen doneres bort. Også med sin tid var hun generøs, sitter til tross for arbeidsbyrde og tretthet i utvalg for litteraturpriser og nevnder. Ikke minst er hun rørende lojal mot det neppe særlig inspirerende menighetsarbeid med basarer og lignende, stiller opp som gudmor for nyfødte og minnes dem senere med presanger.

Kanskje kan det iblant bli monotont - og ikke særskilt spennende - å lese om denne hverdagstilværelse, men til gjengjeld innser man hvilket liv den hardt arbeidende Nobelprisvinner faktisk levde: Fremgangens glans fjerner ikke hverdagens bekymringer, like lite for bokens hovedperson som for leseren.

De siste årene

De siste årene er tragiske. Under krigsårene i USA fortsatte Sigrud Undset å tære hårdt på sine krefter med foredrag og radiotaler: Det var hennes krigsinnsats for Norge. Så kom hun hjem til et land der ingenting var slik det hadde vært, og der døden hadde høstet mange av hennes venner; nå satt hun ensom på Bjerkebæk, som var nedslitt og skjendet av tyskerne. Boken *Tilbake til fremtiden*, som skildret flukten til Amerika via Sverige og Sovjet, en bok hun betraktet som sitt politiske testamente, og som allerede var kommet ut på flere språk under krigen, og var trykkesferdig i Norge høsten 1945, men ble holdt tilbake av forlaget etter trusler (*hot*) fra den sovjetiske ambassaden. Og så hendte det utrolige: Biografien over Caterina av Siena, bestilt av et amerikansk forlag, ble refuset! Sigrud Undset var utslitt, trett til døden, som hentet henne den tiende juni 1949, noen uker etter at hun fylte 67 år.

Tordis Ørjasæter har laget en *åstadkommiten* storartet livstegning. En og annen kritiker har anmerket at Undset "trivialiseres" ved den stadige gjentakelse av hverdagsdetaljene - men Ørjasæters mål var jo at leseren skulle leve med i Sigrud Undsets liv, *slik det var*. Hun skriver sikkert en bok til der hun forteller om hva hun selv tenker om mennesket og verket. Det må ha kostet betydelig selvdisciplin å ikke la noe av dette skimte gjennom i denne boken - som nettopp derfor er blitt et unikt dokument.

Under hvilket stjernetegn?

"Det er astrologien som fører flest inn i nyreligiøsiteten, og vi må si stopp ved astrologien," uttaler kateket Wenche J. Yamamoto i en samtale med Agderposten. Hun hevder at "unge som eldre vet hvilket stjernetegn de er født i, mens mindretallet vet hvorfor vi feirer pinse. Bedrifter tar i bruk astrologi ved ansettelser og setter ikke i gang reklamekampanjer før deres astrolog har forsikret dem om at det er 'den rette tiden'."

Botemidlet?

"Vi er blitt observatører på det lidelsens supermarked som fjernsynskanalerne inviterer til," sier Atle Sommerfeldt, generalsekretær i Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke. "Jo tettere granatregnet er over Bagdads himmel, desto bedre fjernsynsunderholdning er det. Vi ser og føler oss etter hvert mentalt utslitt. Og vi blir likegyldige."

Og botemidlet? lyder journalistens spørsmål.

"Nå kan jeg si en masse kristelig," sier Sommerfeldt. "Men jeg nøyer meg med å vise til Gud. Der jeg ikke orker, der orker Gud. Der jeg observerer, deltar Gud."

STAVANGER AFTENBLAD

Pavens fastebudskap 1994:

14

Familien i kjærlighetens tjeneste

"Fastetiden er den tid Gud gir oss til å fornye vårt oppbrudd til omvendelse," skriver pave Johannes Paul II i innledningen til sitt fastebrev for 1994. En tid til å "styrke troen, håpet og kjærligheten slik at vi kan tre inn i den pakt Gud ønsker", en tid til å "oppleve nåden og forsoningen".

Temaet for årets fastetid er: "Familien står i kjærlighetens tjeneste og kjærligheten står i familiens tjeneste." Mot den bakgrunn innbyr paven alle kristne til å "vende om", til å være en surdeig som bidrar til å "øke kjærligheten og solidariteten i verden". For kjærlighet og solidaritet er "vesentlige verdier for menneskefamilien".

Lær gleden ved å dele!

Paven oppfordrer familiene til å bli seg sin oppgave bevisst og til å øse flittig av Den Hellige Ånds gaver, de som "gjør alle ting nye", og som gis oss gjennom bønner. Bønner som forener oss med Kristus og med hverandre; som gjør alle mennesker til brødre og søstre.

Familien er det første og beste sted å lære å "leve broderlig", lære å godta og akte hverandre, lære å dele og gi slipp på vår egoisme, noterer paven. Det er der vi først skal lære å kjenne "den store glede" som ligger nettopp i det å dele og gi. Her må foreldre gå foran med et godt eksempel slik at de "vekker til solidaritet".

Det er også viktig at man fra barnsben av lærer å kunne gi avkall - det styrker karakteren og temmer driftene - ikke minst trangten til "å ville beholde alt selv". For det man

lærer i familiens skjød, preger en for resten av livet.

Plikt til solidaritet

I de "særdeles tunge tider verden opplever i dag", bør familiene leve etter Marias forbilde, skriver paven. Slik som Maria "ilte til sin frende Elisabeth" for å være til hjelp, bør vi "komme våre nødlidende brødre og søstre" til hjelp. Den økende fattigdommen rundt om i verden virker ødeleggende for menneskeverdet og er "en skrikende krenkelse av plikten til å vise solidaritet".

Under årets fastetid skal vi rette oppmerksomheten spesielt mot familien, skriver paven. Og viser til at mange familier lever i ytterste armod, uten det minimum av midler som skal til for å sikre normal fysisk og psykisk utvikling hos barn og unge, enn si gi dem skolegang.

Paven tegner et samtidsbilde i mørke fargeer: Den stigende arbeidsløsheten bidrar til at hele befolkningslag synker ned i armod. Ofte er kvinner alene om å forsørge sine barn; unge flykter ut i rusmisbruk eller vold, og tallet på familier som ikke klarer å takle de belastninger de utsettes for, stiger. Sosiale problemer tærer ofte på selve kjernen i familielivet. "Altfor ofte blir

et barn forkastet allerede før det er født." Og mange barn lever under umenneskelige forhold eller utnyttes skammelig, mens gamle og funksjonshemmede henvises til en ensom tilværelse på sidelinjen - "de er ikke økonomisk lønnsomme". Og mange familier tvinges på flukt på grunn av rasemotsetninger, religions- og kulturkonflikter.

Vi har ikke lov til å tie til alt dette, og vi plikter å hjelpe, skriver paven. Alle mennesker av god vilje plikter å hjelpe familier i nød, stå dem bi slik at de kan få den åndelige og materielle støtte som skal til for å komme seg ut av uføret. Når vi gir til de fattige, gir vi til Kristus. Troen krever at vi deler med våre medmennesker, og materiell solidaritet er det det første og vesentligste tegn på nestekjærlighet, understreker paven.

Tem trangten til å eie!

Jordens rikdommer tilhører alle. Men det er ikke nok å gi av sin overflod. Vi må forandre vår måte å leve på, endre våre forbruksvaner. Vi må gi av det vi selv har behov for og bare beholde det som er absolutt nødvendig, slik at alle mennesker skal kunne leve et menneskeverdig liv. La oss temme "vår til tider umettelige trang til å eie", skriver paven. Og minner om noen ord fra en fastepreken av pave Gregor den store: "De rikes faste må bli til næring for de fattige."

Paven oppfordrer menigheter og bispedømmer til praktisk hjelp til familier i materiell nød, men også til "pastoral innsats". Og minner om at enten det gjelder kirkelige eller verdslige hjelpetiltak, er det

Våge å si: Dette tror jeg på

"Det er mer åndelig nød enn materiell nød blant norske barn og unge i dag," sier journalist Simon Flem Devold ifølge Prismet, tidsskrift utgitt av Institutt for kristen oppseding. "De har hørt lite om meningen med livet. Dessverre blir så ofte alle tingene våre viktigere. Det er viktig å gi et større perspektiv på livet enn akkurat her og nå. Vi må tore å ta ordet Gud i munnen. Det er mye redsel for det. Vi må våge å si: Dette tror jeg på."

Bidrag
til
Fasteaksjonen 1995
innbetales til
Caritas Norge, Fagerborggt. 17, 0360 Oslo
Bankgiro: 7041.05.13976
eller
Postgiro: 081 2020881

kjærligheten i familiens tjeneste

15

"de svakeste som skal hjelpes først". Han ber, som så ofte før, "folkenes ledere" om å gjøre hva de kan for å finne en vei ut av "armods- og gjeldsspiralen". Og ber om at alle som har makt og myndighet i det økonomiske liv, blir seg sitt ansvar bevisst og bl.a. sørger for at arbeidstakere får anstendig lønn så familien kan leve av det de tjener.

Som kristent fellesskap hilser vi med glede "det internasjonale familieår som FN har tatt initiativ til, og er rede til å yte vårt bidrag", noterer paven avslutningsvis. Og oppfordrer oss alle til "ikke å lukke våre hjerter, men lytte til Herrens stemme og til ropet fra våre brødre og søstre."

Fasteaksjonen 1994

I pakt med pavens fastebrev er årets fastaksjon spesielt rettet mot familier. Caritas Norge står for aksjonen, og midlene vil bl. a. gå til prosjekter på Filippinene og i Bolivia.

Over halvparten av befolkningen på Filippinene lever under fattigdomsgrensen, verst rammet er folk på landsbygda. Fasteaksjonen vil støtte et hjelp-til-selvhelp-opplegg som gjennomføres i 15 bispedømmer av de lokale Caritas-organisasjoner. Kvinnene er den viktigste gruppen i prosjektet, som varer i tre år og omfatter 6.000 familier. Målet er å styrke familienes inntekter for at barnas ernæringmessige situasjon skal bedres. Kvinnene, som organiseres i grupper, får opplæring og rimelige lån til å starte produksjons- og salgsprosjekter som husdyroppdrett, grønnsakdyrking og annen landbruksproduksjon eller forskjellig slags hjemmeindustri, som kurvfletting (se bildet ovenfor).

"90 prosent av kvinnene forteller at familiens inntekter er blitt bedret gjennom produksjons- eller slagsprosjektene," kan Caritas Norge fortelle. Den økte inntekten brukes til mat for familien og utdanning for barna.

I Bolivia går støtten til et opplærings- og produksjonsprosjekt som jesuittorganisasjonen *Fe y Alegria* gjennomfører blant fattige Aymara-indianere i Nord-Yungas, et område hvor fire av ti innbyggere er underernært, og 13 av 100 barn dør før fylte fem år. Prosjektet har også som mål å forbedre skolevesenet i områder, det fungerer for tiden svært dårlig.

Paven advarer mot 'rasismens gift'

I sin årlige tale i Vatikanet til det diplomatiske korps - over 140 personer - kom pave Johannes Paul II med en kraftig advarsel mot det han kalte "en ny form for hedskap" som setter etniske og nasjonale interesser over det som tjener det felles beste og solidariteten mellom mennesker. Paven viste både til stammekonfliktene i Afrika og blodbad på Balkan og i sør-vest-Afrika, og sa at hele kontinenter står i fare

for å forgiftes av en ny bølge av rasistiske og nasjonalistiske krav.

Om krigen i Bosnia sa paven at man her står overfor "den mest foruroligende form for ekstremisme", og at befolkningen, trass i de mange fredsinitiativer, fremdeles er i hendene på "torturister blottet for moral". Det bør i høy grad forurolige Europa at nettopp som kontinentet søker mot enhet, er "den mest primitive form for rasisme og nasjonalisme" sluppet løs, sa paven.

CATHOLIC HERALD

Rettferdens høst sås i fredstider "Fredens utfordring er annerledes, men ikke mindre påtrengende i dag enn i 1983", noterer USAs biskoper i en uttalelse i anledning av 10-årsmarkeringen for deres hyrdebrev "Fredens utfordring. Guds løfte og vårt svar", skrevet under trusselen fra den økende atomopprustningen. Trusselen om en verdensomfattende atomkrig "kan synes mer fjern i dag enn noen gang tidligere i atomalderen", men når det gjelder krig og fred, kan man ikke "se bort fra at atomspørsmålet fremdeles

Den tyske teologen *Heinz-Jürgen Vogels* har foretatt en kritisk gjennomgang av prestesølibatet. Hans bok, som nå foreligger i en engelsk oversettelse med forfatterens siste revideringer av den opprinnelige teksten, kommer vi ikke utenom i kirken.

Heinz-Jürgen Vogels (f. 1933), selv tidligere prest, nå gift, er ingen rabiater radikaler. Snarere tvert imot: Vogels er besindig, lærd og uhyre reflektert. Denne boken kan aldri bli katolsk "folkelesning". Men overfor kirkens sentrale ledelse er den en brannfakkelt nettopp ved sin grundige ærlighet uten et eneste uoverveiet ord.

Boken som foreligger - "Celibacy - Gift or law? A critical investigation" - kom i 1992, og bygger på Vogels' bok "Pflichtzölibat" fra 1978. Den engelske utgaven er oversatt av G.A. Kon (må ha vært et vanskelig arbeid), og forfatteren har videre samarbeidet med Guy Moore og Paul Burns. Boken foreligger fra forlaget Burns & Oates/Search Press Ltd.

Evangelisk begrunnelse.

For å ta konklusjonen først: Heinz-Jürgen Vogels' konklusjon er at katolske prester må kunne inngå ekteskap og beholde sitt prestevirke, ut fra en evangelisk begrunnelse.

Ved å gjennomgå de bibeltekster som har vært brukt for å begrunne sølibatet, klarer Vogels å slå hull på det han mener er en rekke feiltolkninger. Han gjennomgår også utsagn fra kirkefedrene og plasserer tidligere kirkemøter og kirkens tradisjon når det gjelder sølibatet, i et tidsriktig perspektiv. Det gjelder også kirkeretten, Det II. Vatikan-konsil, bispesynodene, Øst-kirken m.m...

I en kort anmeldelse er det overhodet ikke mulig å komme nærmere inn på Vogels' grundige argumentasjon ut fra teologiske/eksegetiske/historiske vurderinger. Det er mer enn tydelig at dette er kjerneforskning med ett mål for øye: å nå frem med uimotståelige argumenter for opphevelse av sølibatet som plikt ("tvang") for alle med prestekall i den katolske kirke, overfor kirkens sentrale ledelse, dvs. paven og kurien og de pavelige kommisjoner m.fl.. Det sies ikke eksplisitt, men det ligger der innebygget.

Her skal jeg bare trekke frem noen av Vogels' konklusjoner, som nok vil bli diskutert grundig og vedvarende av de berørte instanser. Selv oppfatter jeg Vogels som en banebryter, nettopp fordi han er så besindig og lærd. Det er skrevet utrolig mye om sølibatet, men dette må være en av de grundigste bøker om emnet som har sett dagens lys - og en av de mest redelige, med alt hva det innebærer.

Sølibatet: nåde eller disiplin?

Vogels mener rett og slett at sølibatet er en nådegave gitt til utvalgte

mennesker. Ikke alle som vil bli prest i den katolske kirke, får denne nådegave fra Gud. At de som blir prester, "frivillig" gir seg inn under sølibatet, er ikke engang kirkerettslig holdbart - det er disiplinært. Dette at prestene selv må avgi sølibatkravet når de blir prester, viser tydelig at kirkerettens "påbud" henger i en tynn tråd. For ellers ville ikke det frivillige løftet ha vært nødvendig!

Vogels tar ikke avstand fra sølibatet som sådant, men mener at det er en nådegave gitt til noen, men slett ikke til det store flertall. Han tar avstand fra at sølibatet skulle være oppnåelig for prestene utelukkende ved hjelp av bønnelivet. Menneskenaturen er gudgitt. Sølibatet er en etterlevning etter en tid med en renhetskult for presteskapet, som i dag ikke anses for å være helsebringende.

I tidlig middelalder og helt opp til 1200-tallet ble presteekteskap sett på som forbudt, men de ble ikke erklært ugyldige! Siden da har diskusjonens bølger gått høyt om sølibatskravet. Det mange ikke tenker på, er at det ikke bare er den ortodokse kirke i øst som har gifte prester - det har faktisk også den katolske kirke i østlige land. Vogels stiller da det relevante spørsmål om hvorfor prestene i vest skulle avkrevnes sølibatløftet. Vogels ser på ekteskapet som en dyp forening med Kristus, som også prestene må få del i.

Mellom 1964 og 1991 har 64 000 katolske prester fått offisiell kirkerelig dispensasjon for å kunne forlate

er av vital politisk og moralsk betydning", noterer biskopene.

I uttalelsen, som kalles "en refleksjon" og har tittelen "Rettferdens høst sås i fredstider", settes en slags dagsorden for bispekonferansen videre innsats. Og teksten understreker at fredens sak stadig må gjenspeiles i de liturgiske forbønner, i prekenene og på alle nivåer av katolsk utdanning.

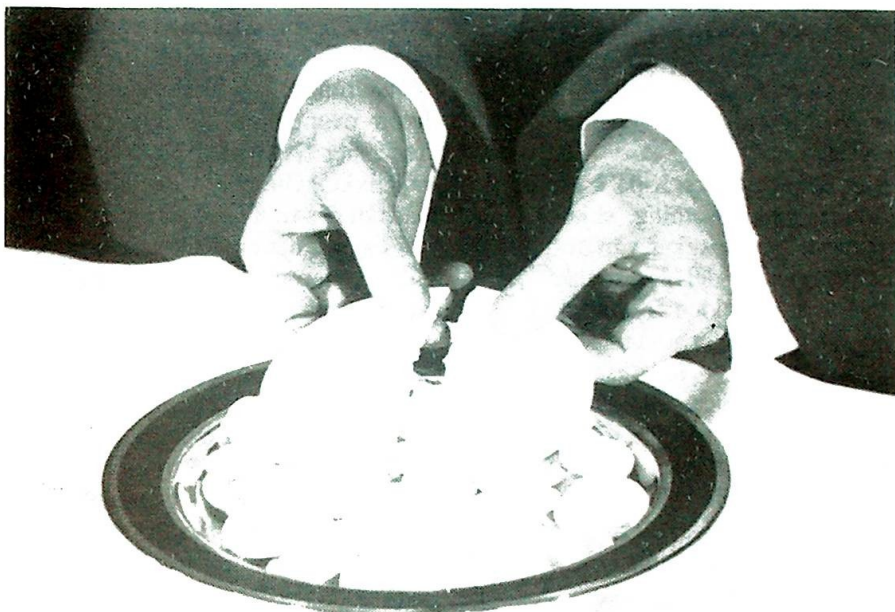
Å gå mot fristelsen til isolasjonisme i amerikansk utenrikspolitikk hører til "de hovedutfordringer vi i dag står overfor".

noterer biskopene. Til de viktige fredsfaktorer hører innsats for det felles beste og erkjennelsen av at menneskelig solidaritet er et imperativ. Biskopene kommer også inn på betydningen av ikke-vold og noterer i den forbindelse at de ikke-voldelige revolusjoner som har funnet sted i enkelte nasjoner, "utfordrer oss til å finne måter å utnytte fullt ut den makt som ligger i organisert aktiv ikke-vold".

Om begrepet 'rettferdig krig', sier bis-

kopene at "det nå er viktig å gå i gang med å forbedre og klargjøre den tradisjon 'rettferdig krig' står for, slik at vi bedre kan bruke den når vi står overfor de vanskelige valg i en verden som fremdeles er voldelig og farlig". I uttalelsen tar biskopene også opp spørsmål som humanitær intervensjon, militær avskrekking, militærnekting ut fra samvittighetsgrunner og utviklingshjelp.

ORIGINS

prestetjenesten og inngå ekteskap. Det samlede tall, som altså også omfatter de prestene som forlot kirken uten å søke om dispensasjon, ligger på over 80 000 prester. Når man så vet at tallet på prestekall går dramatisk ned, mener Vogels at kirken tar strupetak på seg selv med sin altfor rigorøse fastholdelse av en rent menneskebestemt tradisjon uten feste i Kristi lære og apostlenes liv.

Kirken har et problem som ikke kan avfeies. Å leve i sølibat er en gave for dem som vier hele sitt liv til Gud etter et eget kall - først og fremst i klostre. Ekteskapet er gitt av Gud; det er et av sakramentene i kirken, som også prestene må få del i, mener Vogels.

de spurte katolikkene ville akseptere gifte prester.

Kirkens troverdighet står på spill, ifølge Vogels. Alt som i den senere tid har kommet opp i dagslyset om prester og biskoper som har barn, elskerinner osv., viser at sølibatet ikke er noe alle kan leve opp til. Skal prestekallet generelt ha en betydning, må det løsrives fra sølibatøftet. Det er ikke enhver gitt å sublimere sin seksualitet til kristen tjeneste.

Vogels legger vekt på kjærligheten. Det vil si at den som får kallet til å virke som prest, og som vil spre Guds kjærlighet og være Kristi tjener, må få anledning til å følge sitt kall, uten å måtte gi avkall på ekteskapet. De som får den ekstra nådegave å ville leve i sølibat, må da kunne gjøre det. Begge kategorier trenges i kirken.

Heinz-Jürgen Vogels selv og St.Olavs teologisk skolerte lesere

får ha meg unnskyldt at jeg ikke kunne gjøre noe annet i denne anmeldelse enn å peke på noen av Vogels' konklusjoner. Spesielt interesserte bør lese boken.

Vogels' mål er, såvidt jeg forstår, at kirken sentralt skal besinne seg og deretter foreta en snuoperasjon med gjeninnsettelse av de prester som har fått dispensasjon, og som deretter har inngått ekteskap, og som selv ønsker seg tilbake til prestetjenesten.

Det er min overbevisning at spørsmålet om prestenes sølibat også er legfolkets anliggende, fordi gifte prester vil skape en ny situasjon i våre menigheter, både sosialt og økonomisk. Men det er samtidig soleklart at det er teologene og de kirkerettslærde som må finne en løsning på problemet.

Heinz-Jürgen Vogels' bok er et verk man ikke kommer utenom i den videre diskusjon om emnet.

Forfatteren vet forøvrig også rent praktisk hva han snakker om. Siden 1986 har han vært styremedlem i Det internasjonale forbund for gifte prester. Han bor og arbeider nå som gift mann i Bonn i Tyskland.

Uansett hvordan utsiktene er for de gifte prestene til å kunne gjeninntre i prestetjenesten, så er ett sikkert: Vogels' forskning baner veien for fremtidens prester til før eller siden å kunne foreta et reelt valg om de vil leve i sølibat eller ikke.

Så betydningsfull anser jeg Vogels' bok for å være.

Heinz-Jürgen Vogels
CELIBACY – GIFT OR LAW?
A CRITICAL INVESTIGATION
Burns & Oates/Search Press Ltd.

Kirkens troverdighet på spill?

Det har vært foretatt en verdensomfattende gallup som viser at 80% av

Hong Kongs guvernør utfordrer Kina
Chris Patten, katolikk og guvernør i Hong Kong, har kommet med klar tale til Kina som svar på advarsler fra Peking om at man har til hensikt å innsette nytt lokalstyre og nytt lovgivende organ som kan tenkes å innskrenke religionsfriheten, når Kina tar kontrollen i 1997. I en tale til vel 20.000 mennesker sa Patten at religions-

frihet er "selve kontrollmerket for et sivilisert samfunn".

Da kardinal Etchegaray besøkte Kina i fjor - det første besøk av en representant for den romerske kurie - ble det tolket som et tegn på et mildere klima i forholdet mellom Vatikanet og det kommunistiske Kina. De diplomatiske forbindelser mellom dem ble kuttet i 1950-årene.

CATHOLIC HERALD

Krever rettferdig fred i Bosnia

Et 'toppmøte' i Vatikanet med pavelige rådgivere, blant dem syv kardinaler, kort før NATO-møtet i Brüssel i januar, avviste i sterke ordelag en eventuell fred i Bosnia basert på kjøpslåing om landområder og på etniske skillelinjer - noe slikt vil være en "falsk fred".

En fred må være rettferdig, heter det i erklæringen fra møtet, den må bygge på prinsipper som respekterer den enkeltes og

"Gå ut i hele verden og forkynn evangeliet for alle mennesker!"
Mark. 16, 15

Den kjente trappistmunken Merton forteller i en av sine bøker om den amerikanske konvertitten Claire Booth Luce. Hun var overmåte ivrig i kirkens tjeneste, og under en audiens hos paven måtte han til slutt utbryte: "Kjære Mrs. Luce, jeg er katolikk."

Dette eksemplet på feilrettet misjonsvirksomhet har sikkert moret mange. Og vi regner med at paven kom fra det apostoliske angrepet uten mén. Ikke alle gjør det.

Som kjent er det slik at når misjonsiveren tar overhånd, kan selv det beste middel forkludre enhver velmenende hensikt. Og når den tilsiktede virkning ikke inntreffer, faller skylden lett på den som var offer for forsøket. Eller på Gud, som ikke gjorde bruk av det utmerkede redskapet vi trodde vi var.

La oss for eksempel si at vi møter et tvers igjennom ulykkelig og på alle måter skakkjørt menneske, som vi heretter kaller Gunnar. Vi er ikke så naive at vi prøver å frelse Gunnar sånn på stående fot, men vi tenker kanskje at her burde Vårherre kjenne sin besøkestid og skjenke ham den nåde og tro som skal til for å få stakkaren på rett kjørl.

Derfor vender vi oss til Vårherre: - Har ikke denne mannen gjennomgått nok?

Vi avventer situasjonen, men ingenting skjer. Fra sidelinja observerer vi Gunnars bedrøvelige liv. Det går - for å si det med rene ord - til helvete.

I et desperat forsøk på å komme Vårherre til unnsetning, skjærer vi igjennom og oppsøker vårt fortapte får. Nå gjelder det å forkynne det glade budskap, tiden er knapp!

Vi gir Gunnar et jovialt klapp på skuldra og sier: - Kristus døde på korset for deg, også, kamerat!

Gunnar, som har gått på fylla i tju år og bare har et ødelagt liv å se tilbake på, tror ikke sine egne ører. - Vet du hva du står der og sier? Har jeg ikke nok med min egen lidelse, om jeg ikke skal ta innover meg Kristi lidelser, også!

Burde ikke vi heller rette det himmelvendte blikket mot ham, Gunnar, så skal ha gi oss en leksjon i ydmykelser og elendighet... Siden kan vi ta med oss denne patosfylte lidelsen og komme oss vekk!

Der fikk vi den. Fiaskoen er total.

Vi går i tenkeboksen ei stund, for å finne ut hvordan vi skal gripe saken an. Vi blir heftig i Bibelen, for å lete opp en passende lignelse å væpne oss med til vi treffer Gunnar neste gang. Kanskje noe om den bortkomne sønn?

Men neste gang Gunnar ser snurten av oss, så stikker han. Han vil ikke ha noe mer med oss å gjøre. Vi begynner å ane at fiaskoen var mer fatal enn vi først hadde trodd. Langsomt demrer det for oss at vårt forsøk på å belære Gunnar om en høyere lidelse har virket som den reneste hån. Det er som å forære et

kilo wienerbrød til en vi vet har forspist seg på wienerbrød.

Ny runde i tenkeboksen. "Forkynn evangeliet for alle mennesker", sier Skriften. Så enkelt er det nok ikke! Gunnar - den dusten! - har fått oss til å tvile på Guds ord.

Vi synes det er skrikende urettferdig at noen er utstyrt med en stengrunn av den mest ugjennomtrengelige granitt, og dermed overhodet ikke mottakelig for selv det beste såkorn. Hvorfor er evangeliet så utilgjengelig for enkelte mennesker? Hva kunne ikke troen ha utrettet med Gunnar, for eksempel?

Det er like før vi surner, da tanken omsider streifer oss som en diskret suffli fra det høye:

- Troen er et mysterium, stol på meg, det er jeg som kan dette med mysterier!

Så er vi overlatt til tenkeboksen Sigjen. Og langsomt demrer det for oss at troens vekstvilkår ikke nødvendigvis er på topp når man har det som verst. Troen er ikke en krykke til bruk i kritiske situasjoner, som man kan slenge fra seg når det ikke er bruk for den lenger. Mange har møtt troen i slike øyeblikk, og beholdt den siden - i gode og onde dager. Andre må vente - kan hende fordi de ikke er i stand til å beholde troen ennå. I såfall må vi regne med at Vårherre vet om et bedre tidspunkt.

Gunnar trenger kanskje en tro som kommer til ham når han er i stand til å gripe den med egne hender og si: "Ja!" Vårherre vil kanskje gi ham muligheten til å ta skrittet selv, og på den måten innrømme

folkegrupper "rett til å bo der de hører hjemme, og der de har sine røtter". Krigen på Balkan er hverken en religionskrig eller en skjebnebestemt krig, heter det videre i erklæringen, som sier at fred er mulig, og at ingen - aller minst de med politiske ansvar - kan slå seg til ro med å la "folk gjensidig ødelegge hverandre" mens de venter på en fred som ikke vil være annet enn "utmattelsens råte frukt eller resultatet av at den ene knuser de andre".

Møtet var det hittil siste i en serie initiativer fra pavens side for å rette søkelyset mot konflikten i Bosnia. Han ønsker en prinsipiell løsning på problemene, ikke en fred der man kjøpslår. Det er uakseptabelt at det internasjonale samfunn nå synes å godta at landområder tas med makt, noe som er i strid med både Helsinki og Paris-avtalen. Lord Owen og Torvald Stoltenbergs fredsplan synes å legitimere

det å tilrane seg landområder ved vold og makt.

Vatikanmøtet "understreker sterkt det umoralske ved etnisk rensing og krenkelse av menneskerettighetene". Erklæringen oppfordrer til fortsatt humanitære hjelp, den fordømmer dem som legger hindringer i veien for hjelpen, og "egoismen" hos dem som ikke yder hjelp til flyktninger.

THE TABLET

Gunnar den verdigheten det er å kunne åpne seg for troen på et tidspunkt når han ikke ligger på knærne som et hjelpeløst offer.

Gud har selvfølgelig ikke forlatt Gunnar. Gud er en objektiv sannhet som ikke trenger troen for å manifestere seg. Det ville jo bety at Gud trenger Gunnars hjelp for å eksistere.

Vi, de frustrerte disiplers representanter, begynner å lure på om vår iver etter å frelse verden, kanskje er et tegn på at vi undervurderer Vårherre. Kanskje er det ikke engang Gunnar denne påfallende omsorgen handler om, men behovet

for en bekreftelse på vår egen tro? Det skulle ikke forbause oss om Vårherre river seg i håret i fortvilelse over at vi stadig vekker forkludrer opplegget – for eksempel med Gunnar, som ikke vil se oss, fordi vi har fått ham til å miste respekten for alt som heter kristendom.

– Men hvor blir det av misjonsbefalingen? Skulle vi ikke forkynde evangeliet for alle mennesker?

Jo, men evangeliet er ikke bare historien om Jesu levnetssløp. Gud kom til verden for å meddele oss seg selv i Kristus. Han har mange synonymer: kjærlighet, omsorg, klokskap, tålmodighet. Gud er logos, på latin: *verbum*. Men Han er også *actio*. Som Hans disipler, må

vi forkynde evangeliet ved å gjøre evangeliet. Det lyder banalt, men ikke desto mindre: Hadde Gunnar sett godheten i mennesket, ville han muligens fått øye på Kristus gjennom oss.

Kanskje er det ikke engang riktig å si at Gunnar ikke har troen. Hvis han tror på det gode, iallfall som en teoretisk mulighet, og hvis det er ett av Guds synonymer – så er han ikke helt fremmed for det kristne budskapet, tross alt. Og det er jo en slags begynnelse. Så får syndenes forlatelse og den stedfortredende lidelsen komme senere. Det er også objektive sannheter, som lever i beste velgående, og inkluderer Gunnar, selv om han foreløpig ikke vet det.

Nå er det et faktum at mange mennesker, kanskje Gunnar, også, aldri når fram til troen slik vi vanligvis definerer den. Så får vi heller tro *for* ham. Og selv om Gunnar ender sine dager i rennesteinen, vil han bære i seg et rop som helt sikkert er ett av Guds navn: – Hjelp!

Med dette ropet forkynder Gunnar den delen av evangeliet han forstår seg på: Håpet. Om han finner kjærligheten, er kanskje opp til oss?

PS: Denne teksten vil vi tilegne alle som har sitt tilholdsted på Karl Johan og tilliggende herligheter i Oslo sentrum: Sangfuglene, fengselsfuglene. Ikke én av spurvene faller til jorden uten vår Fars vilje.

KOMMISJONEN FOR RETTFERDIGHET OG FRED

Oslo Katolske Bispedømme

innbyr til seminar **lørdag 12. mars kl. 10.00-15.00** om:

Flyktninger, innvandrere og fremmedskepsis i Norge - hva kan vi gjøre?

“Vårt moralske ansvar” - innleder: sogneprest Michel Beckers

“Fremmedfrykt: bakgrunn og mekanismer” - v/ Elizabeth B. Jensen og Marianne Thielemann

“Hva kan menigheten gjøre?” -v/ Aslaug Espe

Sted: St.Hallvard menighetslokale, Enerhauggt. 4, Oslo

20

Flernasjonalt på Mariaholm:

Integrere - men hvordan?

“Her er hverken jøde eller greker etc.” (Rom. 10,12) leser vi hos Paulus. Men på Mariaholm under PROs vintermøte (Pastoralrådet i Oslo Katolske Bispedømme) var det nettopp både jøder og greker - nærmere bestemt nordmenn og polakker, vietnamesere og ungarere, tamiler og skotter etc., altså katolikker med forskjellig nasjonal bakgrunn. Det var første gang så mange nasjonaliteter var samlet til møte i PROs regi. Og det som samlet de mange representanter for menighetene i OKB (Oslo Katolske Bispedømme) samt et par prester, var punkt 1 på det arbeidsprogram PRO vedtok sist høst: “Vårt overordnede mål når det gjelder kirkelige enhet er sammen å skape et levende fellesskap og hjelpe hverandre i å leve som katolikker i et sekulært samfunn”. Altså integreres, som det heter på fint. Men hvordan nå målet?

De første skritt på veien - og det var hva Mariaholm-møtet skulle være - er bl.a. å finne ut hvor vi står og sette navn på utfordringene, eventuelle frustrasjoner innbefattet! Og ut fra det forsøke å stake ut en kurs, eller i hvert fall gi og ta imot impulser til videre ettertanke og arbeid lokalt og sentralt. Eventuelt også oppklare misforståelser - de kan lett forekomme der mange språk og kulturer skal leve sammen under samme kirketak. Og der ikke alle i samme grad har fått med seg den nytenkning og åpenhet som Det 2. Vatikanokonsil banet vei for - enten det nå skyldes jerntepper eller bredde- og lengdegrader.

Hva kom der så ut av møtet etter at innledeerne Bernt Gulbrandsen (Cartitas Norge), p. Janosz Fura (sogneprest på Hønefoss), Kari-Mette Eidem (menighetsassistent i Lillestrøm) og Tran Sy Loc, (skoleelev fra Levanger menighet) hadde inspirert - og provosert! - til

debatt og ettertanke av ymse slag? Hva het utfordringene, og hvor bør veien gå?

Noen stikkord og konklusjoner fra PROs møtereferat:

- Her er større forskjeller enn man var forberedt på; ikke mistenke ‘de andre’ for å være mindre gode katolikker.

- Nasjonale messer viktig, som et ekstra tilbud utover søndagens høymesse, *den* er sentral. Nasjonale messer må ikke forsterke skillene mellom oss.

- Behovet for nasjonale prester vurderes i samarbeid biskopen; nasjonale prester og sogneprester må samarbeide.

- Styring av utviklingen, kombinert med respekt for forskjeller.

- Gode norskkunnskaper uhyre viktig, ikke minst for prestene, for gjensidig forståelse og kommunikasjon.

- Samarbeid om praktiske oppgaver i menigheten!

- Katekese på norsk i tillegg til katekese på nasjonalspråket - utenlandske barn og unge må også ha norsk språk for sin tro.

- Norske katolikker bør bli flinkere til å gi røst til katolske meninger; våge å leve ut sin tro.

Med andre ord (dvs. møtereferatets egne): “finne en GYLDEN MIDDEL-VEI hvor det er plass til alle, og vi ikke krever at noen skal forandre seg totalt, men hvor vi kan få lov til å leve ut vår nasjonale religiøsitet i et fellesskap med alle andre katolikker i Norge innenfor gitte rammer.” Eller som Kari-Mette Eidem sa det: “Integrere betyr at vi respekterer hverandres kultur, men på en slik måte at vi kan fungere sammen. At vi blir likeverdige i en norsk internasjonal katolsk kirke som er tuffet på røttene etter hellig Olav, og som skal være Kristi kirke i Norge”.

Jakt på sydebukker

Når vi har viklet oss inn i noe pinlig, fristes vi lett til å lete etter en sydebukk, en vi kan gi skylden for at alt gikk som det gikk. Vi leses lasten over på en annen i håp om å gjøre det lettere for oss selv. Det gjør også israelittene i ørkenen: De “murrer” mot Moses og Aron og minnes kjøttgrytene i Egypten (2 Mos 16,1-21).

Men så er saken den at så snart Guds folk gir seg til å lete etter en sydebukk, kommer de uvegerlig til slutt til Gud selv. Han er den eneste kilde til liv for de troende, den eneste som kan lede dem. Når de vegrer seg mot å ta utgangspunkt i de forholdene de er kommet opp i, vegrer seg mot å gå videre, ødelegger de sitt eksistensgrunnlag.

Heldigvis blir Gud hos dem og får folket til å forstå at å vike unna vanskelighetene ikke fører noe sted hen. Men for å få dem til å forstå, kommer han ikke med kritikk, men gir i stedet nok en gang et bevis på sin kjærlighet: Han sørger straks for nærende manna og lar dem desuten få erfare både rettferd og det å dele alt seg imellom. Og samtidig inneholder denne gaven en ‘opp-gave’, en oppfordring: Den som er gjerrig og vil samle i lader, må lære å leve fra dag til dag, i ubesværet tillit til at Gud er med i alt.

(Fra “Brev fra Taizé”,
Okt/Nov. 1993)

Til våre abonnenter!

På grunn av tekniske problemer er utsendelsen av giroblanketter for 1994 noe forsinket.

Vennligst vent med innbetaling til blanketten kommer i posten.

CARITAS | NORGE

DEN KATOLSKKE KIRKES HJELPEORGANISASJON

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo, Tlf.: 22 60 77 75

Gavekonti:

Postgiro: 0814 5 00 40 64 – Bank: 7041.05.13976

21

Det danske Pastoralråd:

VERDENSKATEKISMEN PÅ DAGSORDENEN

Under det danske Pastoralråds møte i november i fjor var voksenkatekese et hovedpunkt på dagsordenen, leser vi i "katolsk orientering" (1-94). I den forbindelse ble det spurt hvilken rolle den nye verdenskatekismen har for katekesen. Til det svarte biskop Hans Martensen av København at det er innlysende at den nye katekismen må ha en meget høy plass i de kateketiske overveielser, og at den "på mange måter er en uunnværlig hjelp hvis man skal gjøre rede for hva den katolske kirke i dette øyeblikk mener å kunne konstatere om sin egen trosforståelse".

Men biskop Martensen pekte også på at den nye katekismen "er først og fremst tenkt som grunnlag for mer pedagogisk håndterbare katekismer. Den er ikke tenkt som et absolutt svar på alle spørsmål, men ment som en meget vesentlig bakgrunn for kateketisk arbeid".

Lederen for Pastoral-Centeret i København, pater Guido Kreienbühl, minnet under disku-

sjonen om at man i den katolske kirke "fremdeles skjelner mellom dogmer, erklæringer og uttalelser", og understreket at det svakeste punkt i verdenskatekismen nettopp er at "der skjelnes det overhodet ikke mellom de forskjellige verdier av trosut-sagn."

Biskop Martensen bekreftet at verdenskatekismen ikke skjelner mellom de forskjellige grader av forpliktelser som en lære kan ha. Det har de normalt heller ikke gjort tidligere. Det er også grunnen til at det utgis nye katekismer - det skjer ustanselig og nødvendigvis en utvikling i kirken av læren og en utvikling i måten man uttrykker seg på. Det er et punkt hvor det er meget stor frihet, og hvor enhver skolert teolog i de enkelte avsnitt kan se hvor stor autoritet som står bak de enkelte avsnitt. Av Det 2. Vatikankonsil fremgår det at det finnes et hierarki av sannheter hvor ikke enhver setning er like viktig - og det gjelder også den nye katekismen, sa biskop Martensen.

Nå dør det bare 35.000 barn hver dag...

"Det handler om den stille katastrofen som aldri når førstesidene, nettopp fordi mønsteret er konstant og derfor aldri har nyhetens interesse," skriver Kari Gåsvatn i avisen Nationen om Unicefs årvisse rapport om verdens barn. "Den forteller det vi har hørt så mange ganger før, om hvor mange som dør eller får varige skader fordi de mangler mat, rent vann, vitaminer og enkle, billige medisiner.

Paradoksalt nok blir nyhetsinteressen enda mindre fordi det nå tross alt er en strime av håp: I motsetning til 40.000 på 1980-tallet er det nå "bare" 35.000 barn som dør hver dag, takket være vaksinasjonsprogrammer og andre helsetiltak. Slikt koster en bagatell for et rikt land, men er tunge løft i land hvor store deler av budsjettet går med til å betale renter på gjeld til den rike verden.

Fattige barn med fattige foreldre har ingen lobby på verdensarenaen. Det er kreditorene som har råd til å holde en lobby, og de bryr seg ikke om noen millioner døde mennesker, bare de får rentene sine. . .

Gjett hva det koster å bekjempe de mest utbredte sykdommene, redusere barnedødeligheten drastisk, sørge for at alle lokalsamfunn har trygg vannforsyning, tilby alle barn grunnleggende utdanning. Om Unicef har regnet riktig, koster det 175 milliarder kroner i året, og det er bare én prosent av verdens årlige økonomiske produkt.

Kanskje dette kan bli en nyhet: 35.000 barneliv kan berges hver dag ved å bruke én prosent av den samlede verdiskaping i verden."

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING 22 66 59 00 – SERVICE 22 66 58 60 – 22 66 58 61

Vennligst meld
adresseforandring
til

St.Olavs ekspedisjon,
Akersvn. 5, 0177 Oslo
tel.: 22 20 72 26

22

FEBRUAR

17. 5 Mos 30,15-20, Luk 9,22-25
18. Jes 58,1-9, Matt 9,14-15
19. Jes 58,9-14, Luk 5,27-32
(Norske Tidebønner - uke 1)
20. **1. søndag i fasten.**
1 Mos 9,8-15, 1 Pet 3,18-22,
Mark 1,12-15
21. 3 Mos 19,1-2.11-18, Matt 25,31-46
22. Apostelen Peters Stol
1 Pet 5,1-4, Matt 16,13-19
23. Polykarp, biskop og martyr.
Jona 3,1-10, Luk 11,29-32
24. Est. 4,1.3-5.12-14, Matt 7,7-12
25. Esek 18,21-28, Matt 5,20-26
26. 5 Mos 26,16-19, Matt 5,43-48
(Norske Tidebønner - uke 2)
27. **2. søndag i fasten.**
1 Mos 22,1-2.9-14.15-18,
Rom 8,31-34, Mark 9,2-10
28. Dan 9,4-10, Luk 6,36-38

MARS

1. Jes 1,10.16-20, Matt 23,1-12
2. Jer 18,18-20, Matt 20,17-18
3. Jer 17,5-10, Luk 16,19-31
4. 1 Mos 37,3-4.12-13.17-28,
Matt 21,33-43
5. Mi 7,14-15.18-20, Luk 15,1-3.11-32
(Norske Tidebønner - uke 3)
6. **3. søndag i fasten.**
2 Mos 20,1-17,
Kor 1,22-25, Joh 2,13-35

7. Perpetua og Felicitas, martyrer.
2 Kong 5,1-15, Luk 4,24-30
8. Dan 3,25.34-43, Matt 18,21-35
9. 5 Mos 4,1.5-9, Matt 5,17-19
10. Jer 7,23-28, Luk 11,14-23
11. Hos 14,2-10, Mark 12,28-34
12. Hos 6,1-6, Luk 18,9-14
(Norske Tidebønner - uke 4)
13. **4. søndag i fasten.**
2 Krøn 36,14-17.19-23,
Ef 2,4-10, Joh 3,14-21
14. Jes 65,17-21, Joh 5,17-30
15. Esek 47,1-9.12, Joh 5,1-3.5-16
16. Jes 49,8-15, Joh 5,17-30
17. 2 Mos 32,7-14, Joh 5,31-37
18. Visd 2,1.12-22, Joh 7,1-2.10.25-30
19. Den hellige Josef, Jomfru Marias
brudgom. 2 Sam 7,4-5.12-14.16,
Rom 4,13.16-18.22 el. Luk 2,41-51
(Norske Tidebønner uke - 1)
20. **5. søndag i fasten.**
Jer 31,31-34, Hebr 5,7-9,
Joh 12,20-33
21. Dan 13,1-9.15-17.19-30.33-62
(kortere 13,41-62), Joh 8,1-11
22. 4 Mos 21,4-9, Joh 8,23-30
23. Dan 3,14-20.91-92.95, Joh 8,31-42
24. 1 Mos 17,3-9, Jon 8,51-59
25. Herrens bebudelse. Jes 7,10-14,
Hebr 10,4-10, Luk 1,26-38
26. Esek 37,21-28, Joh 11,45-56

Vår tidligere medarbeider:

En glad novise

For bortimot et år siden avbrøt Hanne Berentzen sin 17 år lange journalistkarriere - og årelange tilknytning til bladet St.Olav, de siste årene som fast medarbeider - og drog til klosteret Mount St.Mary's Abbey i Wrentham, sør for Boston.. Ukebladet "Hjemmet" har besøkt Hanne i hennes nye hjem: "Et cistercienserkloster med rundt 50 søstre - og minst like mange kyr (-) hovednæringen for klosteret er melk- og konfektproduksjon". Bladet kan fortelle at Hanne er glad for beslutningen hun tok den gang.

"Slik jeg ser det i dag," sier Hanne, "er dette det jeg vil. Jeg vet jeg er langt hjemmefra, langt fra venner og familie, og at noen har det vondt fordi jeg har gjort dette valget. Hvorfor jeg havnet nettopp her, i staten Massachusetts på den amerikanske østkysten, kan jeg ikke svare på. Men jeg ser Guds finger i dette, og her trives jeg." Hennes prøvetid i klosteret er nå over, og hun er blitt novise. Den store beslutningen om evige løfter kommer først om noen år.

Ifølge eget utsagn er Hanne nå blitt en ypperlige budeie og dreven traktorfører: "Jeg som en gang drømte om å skaffe meg en odelsbonde til kar, er nå blitt gardkjerring," ler hun. Men innrømmer at hun "ofte tenker med glede på mitt tidligere liv, men også med glede på fremtiden".

"Hjemmet" gir følgende beskrivelse av livet i klosteret, som tilhører en av de strengeste grener av katolsk klosterliv: "Det snakkes ikke mye i dette klosteret. Derimot synges det mye, og de ler en god del. Ler av mye, ler av det meste. Kommuniserer med latter og tegnspråk, ber sine bønner og arbeider i fjøs og i sjokoladeproduksjon."

Så langt "Hjemmet".

Ifølge St.Olavs private kilder, bedret sangen i Mount St. Mary's seg påtagelig for bortimot et år siden. Ingen tilfældighet, vil de si som kjenner Hanne!

Bønnens apostolat i mars:

At alle nasjoner må samarbeide effektivt for å hjelpe dem som sulter og lider nød.

At flyktninger og innflyttere i alle land må ønskes velkommen som brødre og få den støtte de trenger.

Neste nummer utgis 22. mars. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Faste medarbeidere:

Olav Egil Aune

Albert Raulin o.p.

Liv Greni

Gunnel Vallquist

Brian McNeil c.r.v.

ISSN 0802-6726

Akersveien 14, 0177 Oslo

Redaksjon: Tlf. 22 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. 22 20 72 26

Årsabonnement (Norge): kr. 195,—

Øvrige europeiske land: kr. 220,—

Andre verdensdeler: kr. 230,—

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

23

“Nå begynner han jamen å prate om
å gå i kirken på hverdager også -
som om det ikke var nok med søndag.”

MALERMESTER

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG FOERSTER

Tlf.: 22 15 54 26/22 15 56 06

**TRENGER
DU TRYKKSAKER?**

Kontakt

SATS + PASTE AS

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10

Tlf.: 22 30 04 16 – 22 30 84 53

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo

Telefon: 22 20 72 48

Fax: 22 36 02 63

I forbindelse med artikkelen om Thomas Merton i dette nummer av St. Olav har vi valgt fire av de ca. 20 titler vi har registrert på data.

Merton on St. Bernard. En klar, enkel oppsummering av St. Bernards tanker, for alle kristne som er interessert i meditasjon og bønn. Hf. kr. 182,—.

A Thomas Merton Reader. Redaktøren, T. P. M. Donell, har utdrag fra mange av Mertons bøker; Fra **Seven Storey Mountain til Asian Journal**. Sistnevnte ble utgitt etter hans død. Det er tekster fra hans prosa, poesi og essays. Hf. kr. 153,—.

Seeds of Contemplation, «Stilhedens forjættelse» i dansk utgave.

Fra Mertons forord i revidert utgave: – «Det som sies om ensomhet må sees i lyset av det som sies om alle menneskers samling i Kristus. – Husk fremfor alt, at det som sies om åndelige ting er uttrykt mer i opplevelsens enn i den dogmatiske teologis eller metafysisks korte og klare språk». Hf. kr. 83,—.

No Man is an Island. Merton skriver her om de virkelige ting, de som er så grunnleggende at vi ofte ignorerer dem. Det åndelige liv er menneskets faktiske liv, som vi selv må arbeide frem, i «frykt og beven». Hf. kr. 97,—.

ÅPNINGSTIDER:

Hverdager kl. 10–17

Lørdag kl. 10–14

Blikk
på tiden

Fra jul til Lillehammer

De som har fulgt med i aviser og TV denne advents- og juletida vi nå har laqt bak oss, vil neppe ha fått inntrykk av at høytiden handler om Frelserens komme. Riktignok har det vært mye advent og høytid over det ganske land, men lyset var ikke av det slaget Jesaja skrev så vakkert om. Nei, Lyset, hvis vandring vi fulgte fra dag til dag i aviser og fjernsyn, var OL-fakkelen, som i følge profeten Heiberg vil samle det norske folk til en hjord av forventningsfulle menneskebarn, forenet i håpet om en velsignet yte-evne hos deltakere og tilskuer under Vinterlekene i staden Lillehammer.

Ja, ja. Litt lek og moro og en uskyldig fakkelstafett gjør vel ingen fortredd. Vi har sett styggere OL-forberedelser: Andre arrangørland hadde sin fulle hyre med å sope gatene for uteliggere, alkoholikere og prostituerte, som ble stuert unna i kott og parker i betryggende avstand fra løypene og byens paradegater. Den uoffisielle OL-grenen består i å finpusse baksida av den medaljen

nasjonen må finne seg i å blottlegge i form av internasjonal oppmerksomhet rundt et slikt arrangement.

Det som ellers har forbauset meg mest i forkant av lekene på Lillehammer, er hvordan motstanderne av OL har hevet seg til olympiske høyder i hellig vrede og nådeløs kritikk. Hva ville ikke alt dette engasjementet, denne utrettelige kampånden kunnet utrette på andre, mer langsiktige prosjekter? Jeg nevner i fleng: kampen for eller imot Den Europiske union, miljøgifter, Carl I. Hagen, polekspedisjoner, genteknologi, hvalfangst... temaer som vil være aktuelle også utover februar -94.

Hanna Kvanmo sa en gang: "Jeg prioriterer nøye hva jeg velger å ergre meg over". En utmerket leveregel, og jeg vil føye til: Prioriter nøye hva du velger å legge ditt engasjement i. Det er nemlig slutt på den tida da mediene graderte mellom vesentligheter og uvesentligheter. Når TV-underholdningen får større oppslag enn politiske begivenheter, når julenissen får mer omtale enn Jesus i juletida, gjelder det å skille klinten fra hveten. Hvis ikke ender både vi og samfunnet som en karikatur på linje med følgende julebudskap fra en kamerat av meg: "Det fine med iula, er at du får kjøpt marsipangriser. Det fine med nyttår, er at du får kjøpt marsipangriser til halv pris." Av

samme grunn gleder man seg til påske. Vi får håpe han rekker å faste imellomtida. Av meg fikk han en kurv epler til jul. Et øyeblikk vurderte jeg å gi ham et særtrykk av jule-evangeliet, men han ville vel sagt, som ungen jeg ga en bok om Jesu fødsel: - Den historia kan jeg fra før.

Når slikt hender, våkner fundamentalisten i meg. Når verden tilsynelatende har mistet sansen for proporsjoner, får jeg en grusom trang til å være slem. Jeg fabler om å marsjere nedover hovedgata i byen med en plakat der det på den ene sida stå "Kill the whales" og på den andre sida "Kill the homeless" for å se hvilken side som fremkaller størst avsky. Jeg er sannelig ikke sikker.

Verden skriker etter engasjement, gode saker står i kø, og det er så alt for lett å gå seg vill i bagateller. Jo bedre vi har det, jo viktigere blir bagatellene. - Fælt med Sarajevo, men jeg har et gnagsår som tar knekken på beina mine, det må være selskapskoene jeg kjøpte før jul...

Trenger du et forsinket nyttårs-løfte, er rådet mitt: Spark av deg selskapskoene hvis du har noen, og har du det ikke, så vær glad til, og gå bare i selskaper der skotøyet ikke spiller noen rolle.

Backstreet Girl.